

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: turystyka i rekreacja

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Uniwersytet
Zielonogórski

Data przeprowadzenia wizytacji: 8-9.05.2025 r.

Warszawa, 2025

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	13
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	24
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	31
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	40
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	46
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	49
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	52
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	56
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	58
5. Załączniki:	66
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	66
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	66
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	66
Część I – ocena losowo wybranych prac etapowych	66

Część II – ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____	66
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa _____	66
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena _____	66
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego _	66

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Anna Tobolska, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Agata Niemczyk, ekspert PKA
2. dr Jolanta Rodzoś, ekspert PKA
3. Marcin Napierała, ekspert ds. pracodawców
4. Michał Chorodeński, ekspert ds. Studenckich
5. Patryk Lisiecki, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja, prowadzonym na Uniwersytecie Zielonogórskim została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2024/2025. Ocena programowa została przeprowadzona po raz kolejny w następstwie oceny pozytywnej z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat, wyrażonej w Uchwale nr 624/2023 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 27 lipca 2013 r. Wizytacja została zrealizowana zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej przeprowadzanej stacjonarnie. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni. Zespół odbył także spotkania organizacyjne w celu omówienia kwestii w nim przedstawionych, spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni oraz szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z władzami Uczelni. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, z przedstawicielami Samorządu Studenckiego i studenckiego ruchu naukowego, nauczycielami akademickimi prowadzącymi kształcenie na ocenianym kierunku, z osobami odpowiedzialnymi za doskonalenie jakości kształcenia, funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, publiczny dostęp do informacji oraz z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitację zajęć oraz dokonano przeglądu bazy dydaktycznej, wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi, wstępne wnioski, o których przewodniczący zespołu poinformował władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	1. nauki o zarządzaniu i jakości (57%) 2. geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (24%) 3. nauki o kulturze fizycznej (19%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	6 miesięcy / 720 godzin / 24 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	1. turystyka przygodowa 2. organizacja wypoczynku 3. hotelarstwo	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom		
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	65	15
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	3270	2300
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	114	92,5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	111	111
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	61	61

Źródło: raport samooceny, informacje ze spotkania z autorami raportu samooceny

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Studia I stopnia na kierunku turystyka i rekreacja o profilu praktycznym funkcjonują w strukturach Uniwersytetu Zielonogórskiego od roku akademickiego 2020/2021, a wcześniej tj. w latach 2001-2017 studia na tym kierunku były prowadzone w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sulechowie, która po zmianach organizacyjnych została włączona w struktury Uniwersytetu jako filia. Obecnie kierunek prowadzony jest na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych (WNSP) na mocy Uchwały nr 1163 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 3 lipca 2024 roku w sprawie opinii dotyczącej zmian w strukturze organizacyjnej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Bezpośrednią opiekę na kierunkiem sprawują pracownicy Katedry Turystyki i Rekreacji (KTIr), powołanej w 2021 roku w strukturze Instytutu Sportu, Turystyki i Żywienia.

Uczelnia wykazała, że koncepcja i cele kształcenia dla ocenianego kierunku są zgodne z uchwaloną Strategią Uczelni na lata 2021-2030. Celami strategicznymi jest wysoka jakość kształcenia i budowanie kapitału społecznego poprzez przygotowanie wykwalifikowanych kadr wzmacniających efektywność działań na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. W swojej misji Uniwersytet Zielonogórski podkreśla współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym w obszarze transferu wiedzy, nowych technologii i realizacji innowacyjnych przedsięwzięć, a także wzbogacanie kultury i umacnianie tożsamości regionalnej mieszkańców województwa lubuskiego. Przedstawione cele kształcenia są zgodne ze sformułowaną strategią Uczelni, szczególnie w zakresie kształcenia studentów na kierunkach odpowiadających potrzebom społeczno-gospodarczym regionu lubuskiego, w tym poprzez kształcenie młodzieży z mniejszych ośrodków subregionalnych. Przygotowany program studiów na wizytowanym kierunku zakłada kształcenie specjalistów-praktyków w zakresie turystyki i rekreacji, szczególnie specjalistów w zakresie bezpośredniej obsługi ruchu turystycznego i jest odpowiedzią na potrzeby społeczne i zwiększającą się aktywność turystyczną oraz świadomość konieczności dbałości o własne zdrowie, przejawiającą się podejmowaniem różnych form aktywności ruchowej.

Sformułowane cele i koncepcja kształcenia mieszczą się w dyscyplinach, do których przyporządkowano kierunek, tj. nauki o zarządzaniu i jakości jako dyscypliny wiodące, a także do dyscyplin uzupełniających tj. geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej oraz do nauk o kulturze fizycznej. Wśród wymienionych celów kształcenia na kierunku wskazano wyposażenie absolwentów w szereg kompetencji, w tym również praktycznych, które można identyfikować jako powiązane z wymienionymi dyscyplinami, w tym takie umiejętności jak np. organizacja różnych form turystyki, zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym, prowadzenie różnych form rekreacji ruchowej oraz uwzględnienie w podejmowanych działaniach racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów środowiska geograficznego. Wśród wymienianych celów kształcenia dominują te wskazujące na kompetencje organizacyjne, zarządcze i związane ze znajomością regionów turystycznych oraz uwarunkowań geograficznych rozwoju turystyki.

W koncepcji kształcenia uwzględniono współczesne trendy rozwoju turystyki i rekreacji związane z rozwojem turystyki aktywnej oraz ze zmianami preferencji i potrzeb turystów, m.in. w okresie „pocovidowym”. W koncepcji kształcenia uwzględniono szeroki przekrój zajęć związanych z racjonalnym wykorzystywaniem turystyczno-rekreacyjnym zasobów środowiska naturalnego oraz

dziedzictwa kulturowego, co jest istotnym znakiem współczesności. Uwzględniono także cele wyspecjalizowane, związane z kształceniem na jednej z trzech oferowanych specjalności, tj. turystyka i organizacja wypoczynku (celem jest m.in. umiejętność kreowania oferty turystycznej dla różnych grup odbiorców, np. silver czy ze specjalnymi potrzebami), hotelarstwo (m.in. związane np. z umiejętnościami stosowania narzędzi marketingowych w usługach hotelarskich), turystyka przygodowa (związana m.in. z tworzeniem oferty dla rozwoju turystyki aktywnej i odpowiadająca trendom turystyki zrównoważonej, workation, a także proekologicznym podróżom w mniejszych grupach).

Koncepcja i cele kształcenia zostały sformułowane w odniesieniu do potrzeb rozwoju branży w regionie lubuskim i nawiązują do celów strategicznych województwa lubuskiego (wg Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030), takich jak lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego regionu oraz przygotowanie odpowiednich kadr do obsługi ruchu turystycznego, a także jako cele strategiczne wskazywane jest wzmocnienie potencjału hotelarsko-gastronomicznego, wypracowanie marki turystycznej lubuskiego. Przygotowany program studiów uwzględnia potrzeby efektywnej współpracy z podmiotami działającymi w obszarze turystyki, w tym w ujęciu transgranicznym (podany przykład to umowa o współpracy z Geopark Muskauer Faltenbogen - Geoparkiem Łuk Mużakowa), a także uwzględnia działania związane z promocją i rozwojem markowych produktów turystycznych województwa lubuskiego, a także z umiejętnościami tworzenia oferty turystycznej dla zróżnicowanych grup odbiorców (np. turystyki biznesowej, aktywnej oraz specjalistycznej).

Uczelnia udokumentowała, że koncepcja i cele kształcenia zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Realizowany program studiów uwzględnia postulaty zgłaszane przez interesariuszy zewnętrznych dotyczących m.in. wyposażenia studentów w pożądane umiejętności organizacji imprez survivalowych, a także w umiejętności pilotażu wycieczek czy w nowych kompetencji związanych z zaproponowaną nową specjalnością *turystyka przygodowa*. Uczelnia wskazała szereg podmiotów zewnętrznych, z którymi współpracuje w zakresie rozwoju programu studiów zgodnie z aktualnymi potrzebami i trendami, m.in. z Wydziałem Turystyki Urzędu Marszałkowskiego, z Lubuską Regionalną Organizacją Turystyczną „LOTUR”, a w zakresie obsługi ruchu turystycznego szczególna współpraca została nawiązana z Oddziałem Zielonogórskim PTTK oraz Lubuskim Stowarzyszeniem Przewodników Turystycznych „Przewodnik Lubuski” (m.in. opracowano program szkolenia dla kandydatów na pilota wycieczek). Wśród interesariuszy zewnętrznych, którzy mają istotny wpływ na proces kształcenia, znajdują się również instytucje, w których studenci kierunku Turystyka i rekreacja mogą odbywać praktyki, m.in. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze, Centrum Artystyczno-Kulturowe „Zamek” w Krośnie Odrzańskim, Informacja Turystyczna w Zielonej Górze i Nowej Soli, Miejskie Ośrodki Sportu i Rekreacji, miejskie domy kultury, muzea, Park Narodowy „Ujście Warty”.

Istotną rolę w wypracowywaniu koncepcji kształcenia mają również interesariusze wewnętrzni, przede wszystkim nauczyciele akademicy, którzy dzięki swoim pracom badawczym oraz aktywności pozaakademickiej związanej m.in. z organizacją różnych form turystyki, monitorują najnowsze trendy rozwoju usług turystycznych i wdrażają je do programu studiów. Z kolei studenci mają wpływ na kształtowanie koncepcji studiów poprzez swoich przedstawicieli w gremiach kolegialnych powołanych dla kierunku, np. w Wydziałowej Radzie Programowej kierunku turystyka.

W programach studiów prowadzonych w Uniwersytecie Zielonogórskim uwzględniane są możliwości prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik w trybie e-learningowym, chociaż w przypadku

wizytowanego kierunku zajęcia takie nie są prowadzone, ani nie zaplanowano ich w programie studiów. Zgodnie z Uchwałą Nr 86 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 16 grudnia 2020 roku przyjęcie nowego programu studiów, który uwzględnia kształcenie w trybie zdalnym wymaga zatwierdzenia go przez Wydziałową oraz Uczelnianą Radę ds. Kształcenia, a także Senat UZ. Ponadto w cytowanej Uchwale wskazuje się na konieczność odbycia szkoleń zarówno przez studentów jak i nauczycieli akademickich oraz przygotowania odpowiednich materiałów dydaktycznych na uczelnianej platformie Moodle. Efekty uczenia się na studiach I stopnia na kierunku turystyka i rekreacja profil praktyczny przyporządkowane zostały do dyscypliny wiodącej, tj. nauki o zarządzaniu i jakości. Do tej dyscypliny przyporządkowana została ponad połowa łącznej liczby punktów ECTS (57%). Dobór dyscypliny jest zasadny z punktu widzenia celów kształcenia. Jako dyscypliny dodatkowe wskazano geografii społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną (24%), nauki o kulturze fizycznej (19%). Wszystkie kierunkowe efekty uczenia się są specyficzne dla wyżej wymienionych dyscyplin wiodącej i dodatkowych, np.:

- K_W01 zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wiedzę, metody i teorie z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości, odnoszące się do uwarunkowań procesu zarządzania w odniesieniu do działalności turystycznej i rekreacyjnej i ich wykorzystanie w działalności zawodowej związanej turystyką;
- K_W03 zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wiedzę, metody i teorie z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, obejmującą zasady i metody gospodarowania przestrzenią dla potrzeb turystyki i rekreacji z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej turystyką;
- K_W04 w zaawansowanym stopniu wiedzę, metody i teorie z zakresu nauk o kulturze fizycznej w zakresie zasad doboru i prowadzenia zajęć rekreacyjnych do stanu zdrowia, wieku oraz poziomu umiejętności uczestników a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej turystyką;
- K_U01 potrafi zastosować wybrane elementy wiedzy teoretycznej z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości, geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej oraz nauki o kulturze fizycznej związanej z rozwojem funkcji turystycznej i rekreacyjnej obszarów w celu sformułowania i rozwiązania problemu zarządczego.

Kierunkowe efekty uczenia się zostały sformułowane w zakresie wiedzy 8, umiejętności 14 oraz kompetencji społecznych 6. Efekty uczenia się są sformułowane w sposób przystępny z zastosowaniem terminologii właściwej dla kierunku studiów.

Zakładane efekty uczenia się dla kierunku turystyka i rekreacja są pochodne względem **charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się określonych w rozporządzeniu Ministra MNISZW z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U z 2018 r. poz. 2218).**

Efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla wizytowanego kierunku. Za takie efekty uznaje się np.:

- K_U06, zdolność doboru właściwych form rekreacyjnych i turystycznych aktywności do indywidualnych potrzeb i możliwości człowieka;

- K_U08, umiejętność interpretowania elementów przestrzeni turystycznej, analizy zróżnicowania wpływu poszczególnych komponentów środowiska geograficznego oraz uwarunkowań społecznych i ekonomicznych na stopień rozwoju funkcji turystycznej konkretnych obszarów;
- K_U02 właściwie dobrać źródła informacji oraz dokonywać ich oceny, krytycznej analizy i syntezy do analizy zjawisk w turystyce i rekreacji oraz przeprowadzenia badań rynku turystycznego, a także wykorzystać zdobytą wiedzę w procesie prowadzenia działalności gospodarczej;
- K_U03 dobrać oraz stosować właściwe metody i narzędzia informacyjno- komunikacyjne do zarządzania wizerunkiem firmy, obszaru, marką, produktami oraz informacją w branży turystycznej;

a wśród efektów dla zajęć lub grup zajęć, np.:

- *Ekonomia*: ma świadomość konieczności doskonalenia swoich umiejętności z punktu widzenia procesów zachodzących w gospodarce lub przedsiębiorstwie;
- *Geografia turystyczna*: Student potrafi rozpoznać i interpretować walory przyrodnicze w turystyce i rekreacji oraz zna ich rolę w programowaniu turystyki;
- *Organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży*: Student na zasady organizacji i funkcjonowania zorganizowanych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży;
- *Podstawy marketingu*: Student jest gotów do pogłębiania wiedzy z zakresu marketingu oraz właściwego planowania i realizacji etapów tworzenia strategii promocyjnej;

Efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć uwzględniają w szczególności umiejętności praktyczne i kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej właściwej dla wizytowanego kierunku. Dowodem tego jest liczba efektów kierunkowych w zakresie umiejętności (14 vs 8 i 4) oraz treści tych efektów odnoszące się do wymiaru praktycznego właściwego dla kierunku turystyka i rekreacja w zakresie umiejętności, jak i kompetencji społecznych, np.:

- K_U04 profesjonalnie obsługiwać turystów na poszczególnych etapach podróży;
- K_U05 tworzyć produkty turystyczne wykorzystując wiedzę o społecznym, przyrodniczym, kulturowym i przestrzennym otoczeniu;
- K_K05 myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, przynoszący korzyści społeczne z poszanowaniem środowiska przyrodniczego;

a wśród efektów dla zajęć lub grup zajęć, np.:

- *Użytkowanie zasobów turystycznych obszarów chronionych* - Potrafi ocenić stan środowiska przyrodniczego i dokonać waloryzacji jego zasobów raz organizować imprezy turystyczne w sposób nie zagrażający środowisku;
- *Warsztaty projektowania szlaków turystycznych* - Student potrafi określić wpływ istnienia i wykorzystania szlaków turystycznych w środowisku geograficznym, społecznym, kulturowym i przyrodniczym oraz ma świadomość o odpowiedzialności za upowszechnianie walorów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w działalności turystycznej.

Efekty uczenia się przewidują nabycie umiejętności komunikowania się w języku obcym na poziomie B2 dla studiów I stopnia.

Efekty uczenia się zawierają poprawnie sformułowany opis kwalifikacji założonych dla ocenianego kierunku studiów. Efekty uczenia się kierunkowe, dla zajęć lub grup zajęć tworzą spójny system, w oparciu o który możliwe jest stworzenie skutecznego systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i

kompetencji społecznych. ZO PKA wskazuje na pojedyncze braki efektów dla zajęć lub grup zajęć, głównie w zakresie kompetencji społecznych w przypadku zajęć: *kultura kulinarna, wellness i SPA, kreatywne rozwiązywanie problemów*, a brak efektów wiedzy na zajęciach np. *rekreacja ruchowa*.

Pewne nieścisłości budzą efekty uczenia się dla zajęć, grupy zajęć w zakresie opisu dostosowanego do określeń przyjętych dla 6 i 7 poziomu PRK poprzez odpowiednie zastąpienie sformułowań typu „podstawowy”, np. Efekt wiedzy na zajęciach *ekologia i ochrona środowiska* „Ma wiedzę w zakresie podstawowych kategorii pojęciowych i terminologii przyrodniczej oraz zna i rozumie powiązania ekologii i ochrony środowiska z turystyką i rekreacją”. *Pedagogika czasu wolnego* używa sformułowania „Osoba Studencka”.

Warunkiem uzyskania kwalifikacji pierwszego stopnia studiów na kierunku turystyka i rekreacja profil praktyczny jest osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się zakładanych w programie.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się modyfikację proporcji przyporządkowania kierunku do wskazanych dyscyplin, tak aby zapewnić spójność koncepcji kształcenia ze wszystkimi dyscyplinami, do których kierunek został przyporządkowany, w szczególności do nauk o komunikacji społecznej i mediach.	Uczelnia zmieniła przyporządkowanie studiów na ocenianym kierunku do dyscyplin naukowych, w ten sposób, że odstąpiono od przyporządkowania do dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach i poszerzono zakres przyporządkowania do dyscypliny wiodącej oraz do dwóch pozostałych dyscyplin uzupełniających, tj. geografia społeczno- ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz nauki o kulturze fizycznej. Zmienione przyporządkowanie do dyscyplin zostało formalnie przyjęte Uchwałą nr 1026 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 lutego 2024 roku w sprawie programu studiów pierwszego stopnia na kierunku „turystyka i rekreacja”.	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1¹ (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Przedstawiona koncepcja i cele kształcenia na wizytowanym kierunku są zgodne ze strategią Uczelni i jej polityką jakości oraz mieszczą się w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. W koncepcji i celach kształcenia uwzględniono współczesne trendy rozwoju usług turystycznych, a także potrzeby otoczenia społeczno- gospodarczego, w szczególności uwzględniono specyfikę branży turystycznej w regionie lubuskim. Wpływ na kształtowanie koncepcji i celów kształcenia mają interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Efekty te wpisują się w dyscyplinę wiodącą - nauki o zarządzaniu i jakości (57% punktów ECTS) oraz dyscypliny dodatkowe geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (24%), nauki o kulturze fizycznej (19%), do których jest przyporządkowany kierunek turystyka i rekreacja. Efekty uczenia się opisują, w sposób właściwy, specyficzny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnęte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi praktycznemu. Jedynie w niektórych pojedynczych wypadkach zajęcia nie uwzględniały efektów dla zajęć lub grupy zajęć, szczególnie w zakresie kompetencji społecznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

1. Rekomenduje się dostosowanie opisu efektów uczenia się dla zajęć lub grup zajęć do określić przyjętych dla 6 i 7 poziomu PRK poprzez odpowiednie zastąpienie sformułowań typu „podstawowy” na „w zaawansowanym” stopniu.
2. Rekomenduje się weryfikację efektów dla zajęć lub grup zajęć w kierunku uwzględnienia ich w pełnym zakresie: wiedza, umiejętność, kompetencje społeczne.

Zalecenia

¹W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Proces kształcenia realizowany na kierunku turystyka i rekreacja prowadzony jest według planu i programu studiów uchwalonych przez Senat Uniwersytetu Zielonogórskiego Uchwałą nr 1026 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 lutego 2024 roku w sprawie programu studiów pierwszego stopnia na kierunku „turystyka i rekreacja”.

Proces kształcenia realizowany jest w kilku modułach: 1. moduł przedmiotów podstawowych i kierunkowych, 2. moduł przedmiotów kształcenia specjalnościowego, 3. moduł przedmiotów wybieralnych, 4. moduł praktyk zawodowych.

W grupie przedmiotów podstawowych wskazuje się takie, jak: *socjologia i metody badań społecznych, etyka zawodu i kultura pracy, psychologia społeczna, pedagogika czasu wolnego, ekologia i ochrona środowiska, kreatywne rozwiązywanie problemów, prawo gospodarcze, prawo w turystyce*.

Przedmioty kształcenia kierunkowego odnoszą się do kilku obszarów zagadnień. Pierwsza grupa dotyczy zagadnień z obszaru nauk o zarządzaniu i jakości, wpisując się w problematykę przedsiębiorstw świadczących usługi turystyczne. W tej grupie wymienia się takie przedmioty jak: *podstawy zarządzania, zarządzanie w turystyce, obsługa ruchu turystycznego, ekonomika turystyki i rekreacji, hotelarstwo, podstawy marketingu, kreowanie lokalnego produktu turystycznego, i turystyka zrównoważona* (przy czym tematyka tego przedmiotu ma charakter interdyscyplinarny i wpisuje się również w dyscyplinę ekonomia i finanse oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna). Do drugiej grupy przedmiotów kierunkowych zalicza się przedmioty związane z geografiami społeczno-ekonomiczną i gospodarką przestrzenną, których celem jest wyposażenie studenta w wiedzę służącą do jej praktycznego wykorzystania. Zaliczają się do nich *krajoznawstwo, regionalistyka, geografia społeczno-gospodarcza, geografia turystyczna, zagospodarowanie turystyczne, warsztaty projektowania szlaków turystycznych*. Trzecia grupa mieści się w obszarze nauk o kulturze fizycznej, do której przynależą przedmioty: *fizjologia człowieka, obóz zimowy narciarstwo/snowboard, podstawy rekreacji, rekreacja ruchowa*.

Z kolei moduł przedmiotów wybieralnych reprezentują:

- w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości: Przedmiot do wyboru 2 (do wyboru: *techniki negocjacji, komunikowanie międzykulturowe, social media w turystyce*). Przedmiot do wyboru 3 (do wyboru: *organizacja doświadczeń dziedzictwa w turystyce, transgraniczny produkt turystyczny*). Przedmiot do wyboru 4 (do wyboru: *kultura kulinarna, turystyka srebrna, wellness i spa, enoturystyka*)
- w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna: Przedmiot do wyboru 1 (do wyboru: *ekoturystyka, organizacja i formy turystyki przyrodniczej, użytkowanie zasobów turystycznych obszarów chronionych*). Przedmiot do wyboru 3 (do wyboru: *waloryzacja zasobów kulturowych regionu, inwentaryzacja zasobów turystycznych*)
- Inne dyscypliny reprezentują takie przedmioty, jak: *warsztaty komunikacji interpersonalnej, fotografia przyrodnicza i krajobrazowa, kultura kulinarna*.

Grupa przedmiotów specjalnościowych reprezentuje dyscyplinę:

- nauki o zarządzaniu i jakości - specjalność *hotelarstwo*,
- nauki o kulturze fizycznej – specjalność *organizacja wypoczynku*, z pojedynczymi zajęciami wpisującymi się w dyscyplinę nauki o zarządzaniu i jakości, takie jak: *incentive tourism* (ZO PKA odnotowuje błędy w treściach tego przedmiotu, którego nazwa nie odnosi się do turystyki biznesowej, jak podaje sylabus, a do turystyki motywacyjnej, a to segment turystyki biznesowej); *logistyka imprez turystycznych*; *organizacja usług touroperatorskich* (przedmiot, który się w znacznej mierze pokrywa z *obsługa ruchu turystycznego* – przedmiot kierunkowy); i druga specjalność *turystyka przygodowa*, w którą wpisuje się jeden przedmiot z dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości tj. *projektowanie i realizacja eventów*.

Treści programowe wpisujące się w ww. przedmioty są zgodne z efektami uczenia się, niemniej jednak nie są zdominowane w dyscyplinie wiodącej tj. nauki o zarządzaniu i jakości. Do tej dyscypliny nie odnosi się żaden przedmiot z modułu podstawowego, a tych z modułu kierunkowego jest niewiele więcej niż z dyscypliny np. *geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna*. Uczelnia przyjęła do grupy przedmiotów nauki z zarządzania i jakości dwa przedmioty pokrewne, a stricte wpisujące się w dyscyplinę ekonomia i finanse, tj. *ekonomia, finanse przedsiębiorstw i rachunkowość*. Specjalności realizują w pełnym lub niewielkim wymiarze dyscyplinę wiodącą (odpowiednio: *hotelarstwo i turystyka przygodowa*).

Treści programowe są zgodne z aktualnym stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Ujawnia się to w nazwach przedmiotów, adekwatnych do współczesnych potrzeb rynku turystycznego, jak np. *pilotaż wycieczek* (wpisujące się w dyscyplinę nauki o kulturze fizycznej/nauki o zarządzaniu i jakości), *obóz zimowy narciarstwo zjazdowe/snowboard* (wpisujący się w dyscyplinę nauki o kulturze fizycznej) i inne ww. przedmioty. Niemniej jednak należy podkreślić, że w przypadku wielu przedmiotów treści kształcenia nie są adekwatne do współczesności, o czym przesądza stara, a bywa, że archaiczna literatura podstawowa: sprzed 10 lat – np. *pilotaż wycieczek*, *geografia turystyczna*, sprzed 15 lat, a nawet sprzed 23 lat – np. *badanie jakości usług hotelarskich*, *obóz zimowy – narciarstwo zjazdowe /snowboard*, *animacja turystyczna i rekreacyjna*. Ponadto zastrzeżenia budzą treści programowe dla jednego z ważniejszych zajęć, tj. *seminarium*. Przedmiot ten na 5 sem. mając 7 ECTS został relatywnie szeroko rozpisany tematycznie, podczas gdy w sem. 6 mając 7 ECTS zakres tematyczny sprowadzony został do jednego zdania: „Przygotowanie studentów do obrony pracy dyplomowej (licencjackiej)”. W treściach programowych tego przedmiotu (sem. 5 i 6) nie ma odniesień do dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany.

Wobec powyższego stwierdza się, że treści programowe nie oddają struktury dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany, niemniej jednak pozwalają osiągnąć wszystkie efekty uczenia się.

Program studiów I stopnia realizowany jest w ramach 6 semestrów. Obejmuje on dla studiów stacjonarnych - 4820 godzin, niestacjonarnych – 4755 godzin, oraz 180 punkty ECTS konieczne do ukończenia studiów (nakłady pracy niezbędne do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do poszczególnych zajęć są poprawnie określone, przy zachowaniu zasady, że 1 ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta), w tym odpowiednio: 114 punktów ECTS na studiach stacjonarnych oraz 92,5 punktów ECTS na studiach niestacjonarnych zajęć dydaktycznych prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób i studentów, a także 24 punkty ECTS, przypadające, wg Uczelni 720 godzinom praktyk zawodowych. Wymiar godzinowy zajęć jest właściwy (z wyjątkiem praktyk) i pozwala na osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Liczba punktów ECTS uzyskiwana w

ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodna z wymaganiami Ustawy. Nakład ten na ocenianym kierunku stanowią (razem) udział w zajęciach, a ponadto w konsultacjach, egzaminach itp. ZO PKA zwraca uwagę na brak precyzji w określeniu godzinowym dla każdej z tych form godzin kontaktowych. Podkreśla się uwzględnienie w nich konsultacji (można stwierdzić, że z dużym wymiarem godzin), wobec których nie sprecyzowano efektów uczenia się.

Zajęcia na ocenianym kierunku studiów prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń, laboratoriów (w tym zajęć terenowych), seminariów, praktyk zawodowych.

Przedmioty na kierunku turystyka i rekreacja są zróżnicowane, zawierają treści interdyscyplinarne, charakterystyczne dla studiów na kierunku turystyk i rekreacja, pozwalają na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Na pięciu semestrach wizytowanego kierunku turystyka i rekreacja, studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia realizowany jest moduł przedmiotów podstawowych oraz przedmiotów kierunkowych. Studenci dokonują wyboru tematu pracy dyplomowej w semestrze IV. W semestrze VI student realizuje przedmioty specjalnościowe, seminarium oraz praktykę zawodową. Nauka języka obcego prowadzona jest trzech kolejnych semestrach począwszy od semestru III.

Przyjęta sekwencja zajęć na ogół umożliwia studentom osiąganie efektów uczenia się. Pewne uchybienia w tym zakresie budzą realizowane w ich obrębie treści, które nie odwzorowują, w przyjętym przez Uczelnię procencie, dyscypliny wiodącej, do której kierunek został przyporządkowany. Dostrzega się ponadto, odnośnie do sekwencji zajęć, błędne przyporządkowanie zajęć *socjologia i metodologia badań społecznych* w sem. 1, z racji braku aplikacji tego przedmiotu w pracach dyplomowych pisanych od 5 semestru. Przedmiot, o którym mowa jest relatywnie za wcześnie w programie studiów wobec egzekwowanych z niego treści.

Odpowiedni jest dobór form zajęć i proporcje liczby godzin dydaktycznych realizowanych w poszczególnych formach. Na studiach stacjonarnych I stopnia, jeśli uwzględni się wyłącznie zajęcia ujęte w planie studiów, czyli wykłady, ćwiczenia, laboratoria i seminaria, to wykłady stanowią ok. 690 godzin zajęć, tj. 31,15% w ogólnej liczbie godzin programu studiów; ćwiczenia 635 godzin zajęć, tj. ok. 28,66%; laboratoria/zajęcia terenowe 830 godzin zajęć, tj. ok. 37,47%; seminarium 60 godzin zajęć, tj. ok. 2,7%. Na studiach niestacjonarnych procentowy udział liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach (w ogólnej liczbie godzin programu studiów) kształtuje się odpowiednio: 31,15%, 28,5%, 37,62%, 2,7%. Wziąwszy pod uwagę profil praktyczny analizowanego kierunku, są to proporcje prawidłowe, o czym świadczy dominacja zajęć kształtujących umiejętności praktyczne właściwe dla zawodowego rynku pracy. Proporcje liczby godzin zajęć w poszczególnych formach aktywności zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Studenci kierunku turystyka i rekreacja mają możliwość wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze określonym w odpowiednich przepisach, tj. co najmniej 30% liczby ECTS koniecznych do ukończenia studiów (czyli co najmniej 54 ECTS na studiach I stopnia). Na studiach I stopnia są to języki obce (8 ECTS), przedmioty do wyboru już po 1 semestrze (23 ECTS), przedmioty specjalnościowe (16 ECTS) seminarium dyplomowe (wybór promotora - 14 ECTS). W rezultacie moduł przedmiotów do wyboru (730 godzin na studiach stacjonarnych i 438 godzin na studiach niestacjonarnych stanowi 61 ECTS) Moduł praktyk zawodowych realizowany jest w wymiarze 6 miesięcy (720 godzin), za które student może uzyskać 24 punkty ECTS.

Harmonogram realizacji studiów na kierunku przewiduje moduły zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. Realizowane są one w wymiarze 100 ECTS za przedmioty podstawowe i kierunkowe oraz

11 ECTS w każdej specjalności (*organizacja wypoczynku, turystyka przygodowa, hotelarstwo*). W zbiorze tych zajęć można wskazać np.: *geografia turystyczna, organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży, podstawy rekreacji, podstawy turystyki, socjologia i metodologia badań społecznych*. Wszystkie tego rodzaju zajęcia są realizowane w formie ćwiczeń, laboratoriów, co daje możliwość kształtowania umiejętności praktycznych. ZO PKA zwraca uwagę, że są pojedyncze zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, które nie spełniają wymogów ujętych w § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów ze względu na brak niezbędnych narzędzi dydaktycznych, do ich prowadzenia. Wśród nich wymienia się: *Fotografia przyrodnicza i krajobrazowa, Kultura kulinarna*. Realizacja efektów uczenia się w ich wypadku następuje z wykorzystaniem zasobów własnych studentów, a nie infrastruktury Uczelni. z

Program kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja uwzględniają zajęcia językowe w wymiarze 120 godzin (na studiach stacjonarnych) i 72 godziny (na studiach niestacjonarnych), którym przypisano łącznie 8 punktów ECTS. Z kolei Profesjolekt turystyki realizowany jest na studiach stacjonarnych w wymiarze 30 godzin, a na niestacjonarnych w wymiarze 18 godzin, którym przypisano 2 ECTS. Dodatkowo studenci mogą wybrać język, w którym chcą mieć prowadzony przedmiot: *przewodnictwo turystyczne oraz pilotaż wycieczek* (każdy odpowiednio: 45 godzin i 27 godzin, tj. 3 ECTS).

Na kierunku turystyka i rekreacja na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane są zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych którym przyporządkowano liczbę punktów ECTS nie mniejszą niż 5 ECTS i stanowią je przedmioty: *kultura kulinarna* (2 ECTS), *wstęp do wiedzy o sztuce/ wstęp do wiedzy kulturze* (5 ECTS).

Na wizytowanym kierunku nie prowadzi się zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Zajęcia dydaktyczne realizowane są w oparciu zarówno o tradycyjne metody nauczania, jak i nowoczesne z użyciem sprzętu audiowizualnego i komputerów. Obowiązujące metody kształcenia są zróżnicowane i dostosowane do form i tematyki prowadzonych zajęć dydaktycznych. Do najczęściej stosowanych metod zaliczyć można: metody podające (wykład, pogadanka), metody problemowe (wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, dyskusja), metody aktywizujące (case study, metoda sytuacyjna, inscenizacja, burza mózgów, praca w grupach, metoda odwróconej klasy), metody eksponujące (filmy, podcasty), metody praktyczne (pokaz, metoda projektów, symulacja). Ze względu na specyfikę kierunku turystyka i rekreacja zajęcia dydaktyczne prowadzone są również w formie zajęć terenowych (wycieczki krajoznawcze, gry terenowe, wizyty studyjne).

Efekty uczenia się w zakresie wiedzy realizowane są przede wszystkim w trakcie wykładów o charakterze informacyjnym, ale również aktywizujących – wykłady problemowe i konwersatoryjne. Umiejętności i wiedza praktyczna rozwijane są głównie w ramach ćwiczeń, laboratoriów, zajęć terenowych oraz praktyk studenckich. Efekty uczenia się w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych rozwijane są na ćwiczeniach oraz praktykach studenckich. Są one osiągane za pomocą metod problemowych i aktywizujących: burzy mózgów, inscenizacji, case study, dyskusji, prezentacji multimedialnych, projektów indywidualnych i zespołowych, symulacji, metody odwróconej klasy. Wśród metod kształcenia stosuje się techniki wizualizacji (prezentacje PowerPoint, metody programowe z użyciem komputera). Metody są różnorodne, specyficzne i zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się. W ich doborze są uwzględniane najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, a w nauczaniu i uczeniu się są stosowane właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się

Stosowane na kierunku turystyka i rekreacja metody kształcenia w zdecydowanej większości stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się, co również potwierdziły hospitowane zajęcia. Obejmują one samodzielne przygotowanie do zajęć warsztatowych, zajęć terenowych, przewodnictwa pilotażu, gdzie student przygotowuje narrację odnośnie do danego punktu programu; ich kreatywność ujawnia się również w przygotowywaniu samodzielnych projektów. Jednak odnotuje się brak tego rodzaju aktywizacji na niektórych zajęciach praktycznych, które stanowią nowe, w stosunku do ostatniej wizytacji ZO PKA. Przykładem jest *fotografia przyrodnicza i krajobrazowa* (wcześniej zajęć nie było w planach studiów), która realizowana jest z wykorzystaniem sprzętu własnego studenta, niektóre zajęcia odbywają się w sali dydaktycznej, zaangażowanie studentów jest mało absorbujące, czego dowiodły hospitowane zajęcia. Z kolei na zajęciach *kultura kulinarna* w ramach laboratoriów student ma za zadanie przygotować (w domu) danie wybranego regionu kulturowego Polski, z degustacją na zajęciach (opis na podstawie sylabusu). Takie działanie nie dowodzi i nie stymuluje do samodzielności studenta.

Dla potrzeb nowoczesnego i adekwatnego kształcenia studentów, na kierunku turystyka i rekreacja stosuje się system MERLIN X (przedmiot *technologie informacyjne i systemy rezerwacyjne w turystyce* w wymiarze 30 godzin dydaktycznych studia stacjonarne i 18 godzin studia niestacjonarne); oraz Branżowe Symulacje Biznesowe REVAS (przedmioty: *hotelarstwo* 45 godzin stacjonarne i 27 godzin niestacjonarne; *turystyka aktywna i kwalifikowana* 45 godzin stacjonarne i 27 godzin niestacjonarne), które pozwalają na praktyczną aplikację pozyskanej na zajęciach wiedzy.

Kompetencje w zakresie znajomości języka obcego studenci nabywają podczas ćwiczeń i warsztatów praktycznych, na których stosowane są typowe metody nabywania umiejętności lingwistycznych, opisowe wyjaśnianie i omawianie zagadnień gramatycznych, słów i wyrażen idiomatycznych na poziomie B2 wg ESOKJ, ćwiczenia językowe z tekstem, leksykalno-gramatyczne wyjaśniające słownictwo specjalistyczne z zakresu kierunku, wyrażenia idiomatyczne, wyjaśnianie synonimów i antonimów, ćwiczenie struktur gramatycznych i leksykalnych w sytuacjach komunikacyjnych. Studenci mają również wpływ na swoje kształcenie poprzez uczestnictwo w wymianie i realizacji części programu studiów w innej uczelni krajowej lub zagranicznej w ramach programów MOST i Erasmus+ W ramach programu Erasmus+ możliwe też jest realizowanie praktyk za granicą zgodnych z zainteresowaniami studenta.

Zgodnie z Regulaminem Studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim w uzasadnionych przypadkach student może ubiegać się o indywidualną organizację studiów. Studenci mają możliwość wnioskowania o dokonanie zmian w rozkładzie zajęć, w porozumieniu z przedstawicielami samorządu studenckiego, którzy kierują wnioskiem w tej sprawie do dziekana. W tym samym trybie można również dostosować do potrzeb studentów harmonogram sesji egzaminacyjnej. Za zgodą dziekana dopuszczane jest zaliczenie praktyki w terminie innym niż wynikający z programu studiów, niekolidującym z rozkładem zajęć. W przypadku długotrwałej choroby, opieki nad dzieckiem, wyjazdu na studia i kursy zamiejscowe, ważnych okoliczności losowych lub trudnej sytuacji materialnej student może uzyskać długoterminowy urlop od zajęć (semestr lub rok), albo z uzasadnionych powodów - urlop krótkoterminowy. W trakcie urlopu długoterminowego studentowi przysługuje możliwość przystąpienia do weryfikacji uzyskanych efektów uczenia się określonych w programie studiów. Urlop od zajęć w szczególności przysługuje studentce w ciąży i studentowi będącemu rodzicem. Student z niepełnosprawnością, oprócz możliwości starania się o indywidualną organizację studiów, może uzyskać również szerszą pomoc, polegającą na przydzieleniu dodatkowych godzin zajęć oraz asystenta. Istnieje możliwość zmiany formy zaliczenia z pisemnej na ustną i na odwrót, zwiększenia czasu trwania zaliczeń lub egzaminów. Za zgodą

dziękana student z niepełnosprawnością może zaliczyć praktykę zawodową w formie alternatywnej, dostosowanej do jego możliwości.

Na kierunku turystyka i rekreacja studia stacjonarne i niestacjonarne wszystkie zajęcia są prowadzone stacjonarnie. Nie stosuje się metod i technik kształcenia na odległość również w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne.

Praktyki zawodowe na kierunku Turystyka i Rekreacja na Uniwersytecie Zielonogórskim są integralnym elementem programu studiów, którego celem jest wyposażenie studentów w praktyczne umiejętności i kompetencje zgodne z profilem kierunku. Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji oraz wyników wizytacji można stwierdzić, że dotychczasowy oraz obowiązujący nowy od roku 2024/2025 system organizacji, nadzoru oraz oceny praktyk jest właściwy. Efekty uczenia się zakładane dla praktyk zawodowych są w pełni zgodne z efektami przypisanymi do pozostałych zajęć realizowanych w programie studiów. W programie praktyk uwzględniono treści zbieżne z wiedzą i umiejętnościami zdobywanymi m.in. na przedmiotach takich jak *podstawy rekreacji, ekonomia, przewodnictwo turystyczne, prawo gospodarcze czy podstawy zarządzania*. Pozwala to studentom na praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy teoretycznej oraz na rozwój umiejętności zawodowych w rzeczywistym środowisku pracy.

Treści programowe praktyk zostały precyzyjnie określone i dostosowane do specyfiki kierunku. Łączny wymiar praktyk wynosi 720 godzin zegarowych, co odpowiada sześciomiesięcznemu okresowi realizacji, podzielonemu na trzy odrębne moduły: moduł wakacyjny po ukończeniu drugiego semestru, moduł wakacyjny po zakończeniu czwartego semestru oraz moduł zawodowy, realizowany w trakcie szóstego semestru. Każdy z wymienionych modułów przypisany jest do określonej liczby punktów ECTS – odpowiednio 7, 10 oraz 7 punktów – co łącznie daje 24 punkty ECTS. Wskazany sposób przypisania punktów pozostaje jednak w sprzeczności z obowiązującą wykładnią prawa zawartą w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861), Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z art. 67 ust. 5 oraz stanowisku nr 3/2020 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, które wskazuje zalecany sposób interpretacji wymiaru praktyk zawodowych jako odpowiadający około 960 godzinom (dla 6 miesięcy), co zwyczajowo przekłada się na 36–40 punktów ECTS w ramach profilu praktycznego.”

Weryfikacja i ocena efektów uczenia się osiąganych przez studentów podczas praktyk odbywa się w sposób zróżnicowany i wielopoziomowy. Proces ten obejmuje analizę dokumentacji praktyk, w tym dziennika praktyk, oceny opisowej wystawianej przez praktykodawcę oraz sprawozdania. Na poziomie uczelnianym koordynator praktyk jest odpowiedzialny za weryfikację dokumentacji oraz ocenę zgodności z realizowanym programem. Ze strony pracodawcy ocenie podlega zaangażowanie studenta, jego kompetencje zawodowe oraz umiejętności społeczne. System ten pozwala na kompleksową ocenę efektów uczenia się, uwzględniając zarówno aspekty teoretyczne, praktyczne i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się. Odpowiedzialność za nadzór nad praktykami po stronie uczelni spoczywa na koordynatorze praktyk, którym jest pracownik dydaktyczno-naukowy z wieloletnim doświadczeniem w obszarze turystyki i rekreacji. Jego kompetencje oraz doświadczenie zawodowe, w tym działalność dydaktyczna i badawcza, gwarantują właściwy nadzór nad realizacją praktyk oraz właściwe wsparcie dla studentów. Po stronie instytucji przyjmujących studentów na praktyki, zgodnie z obowiązującym regulaminem praktyk, opiekunami są osoby z wykształceniem wyższym oraz minimum trzyletnim stażem pracy, co zapewnia odpowiedni poziom merytoryczny i dydaktyczny nadzoru. Miejsca odbywania praktyk są starannie dobierane, co zostało potwierdzone

analizą podmiotów z którymi podpisano listy intencyjne m.in. w obszarze realizacji praktyk zawodowych oraz przeglądem dzienników praktyk. Podmioty te gwarantują studentom odpowiednią infrastrukturę oraz wyposażenie dostosowane do potrzeb procesu nauczania i uczenia się. W przypadku samodzielnego wskazania miejsca praktyki przez studenta, uczelnia stosuje formalną procedurę weryfikacji, opartą na jasno określonych kryteriach jakościowych. Koordynator praktyk analizuje profil działalności instytucji, jej doświadczenie oraz warunki pracy oferowane studentom. System ten zapewnia, że wszystkie miejsca praktyk spełniają wymagania jakościowe i umożliwiają studentom realizację zakładanych efektów uczenia się. Jako przykład wskazać można między innymi: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, gdzie studenci mogą zdobywać doświadczenie w zakresie turystyki kulturowej, organizacji wystaw i obsługi ruchu turystycznego, Biuro Podróży Itaka, jedno z największych biur podróży w Polsce, które umożliwia studentom praktyczne zapoznanie się z obsługą klienta, organizacją wycieczek oraz zarządzaniem produktem turystycznym, Hotel Ruben w Zielonej Górze, gdzie studenci realizują praktyki w obszarze zarządzania obiektem hotelarskim, obsługi gości, organizacji imprez oraz marketingu turystycznego, Ośrodek Wypoczynkowy „Kormoran” w Sulęcinie, który umożliwia studentom zdobycie doświadczenia w organizacji imprez rekreacyjnych, animacji czasu wolnego oraz zarządzaniu obiektem turystycznym, Lubuski Ośrodek Turystyki Aktywnej, który pozwala na praktyczne poznanie zasad organizacji turystyki aktywnej, prowadzenia zajęć rekreacyjnych oraz obsługi grup turystycznych, Centra Informacji Turystycznej w Zielonej Górze i Nowej Soli – Visit Nowa Sól, Visit Zielona Góra, gdzie studenci mają możliwość poznania zasad obsługi ruchu turystycznego, doradztwa turystycznego oraz promocji regionu. Organizacja praktyk opiera się na przejrzystych zasadach określonych w Regulaminie zawodowych praktyk studenckich, który wprowadzony został zarządzeniem nr 107 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 25 września 2024 r. Regulamin ten reguluje kwestie związane z przygotowaniem, organizacją, nadzorem oraz oceną praktyk. Koordynator praktyk jest odpowiedzialny za nadzór nad realizacją praktyk, zatwierdzanie miejsc wskazanych przez studentów oraz współpracę z opiekunami praktyk w instytucjach. Systematyczna ocena programu praktyk oraz ich realizacji jest prowadzona na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów oraz opinii pracodawców. Do roku 2023 proces ten odbywał się w ramach Systemu StudNet, a od roku 2024 realizowany jest zgodnie z nowym regulaminem, który wprowadził obowiązek wypełniania opinii z przebiegu praktyki przez pracodawcę oraz ankiet oceny praktyki przez studentów. Wyniki tych ocen są analizowane przez Dziekana, a wnioski i rekomendacje przedstawiane są Wydziałowej Radzie Programowej w celu doskonalenia programu praktyk. Najbliższa ocena okresowa programu studiów, w tym praktyk na kierunku turystyka i rekreacja, jest zaplanowana na rok akademicki 2026/2027.

Rok akademicki w UZ składa się z dwóch semestrów, po 15 tygodni każdy. Rozpoczyna się 1 października i trwa do połowy czerwca. Sesja egzaminacyjna w semestrze zimowym obejmuje dwa tygodnie na przełomie stycznia i lutego, natomiast letnia obejmuje dwa tygodnie w drugiej połowie czerwca. Organizacja roku akademickiego na UZ przygotowywana jest do 28 lutego każdego roku oraz podawana do wiadomości publicznej na stronie Uczelni na podstawie zarządzenia Rektora UZ na sześć miesięcy przed rozpoczęciem każdego roku akademickiego. Pięć miesięcy przed rozpoczęciem każdego roku akademickiego publikowana jest na stronie uczelni oferta dydaktyczna UZ SylabUZ. Studia na kierunku turystyka i rekreacja trwają sześć semestrów. Zajęcia na studiach stacjonarnych realizowane są nieregularnie, bywa, że w danym tygodniu nie ma zajęć w danym dniu. Zajęcia odbywają się na ogół 9:15 do 20:15. Trwają od 2-4h, z przerwami 5, 10 i 3h, ale też od 8:00 do 20:15 z przerwami 15 min i 50 min. Na studiach niestacjonarnych odbywają się w piątki, soboty, niedziele. Realizowane są nieregularnie z dominacją soboty w tym względzie. Z harmonogramu wynika, że zajęcia rozpoczynają

się w piątki od 9:00 i trwają z jednym prowadzącym do 17:00 i jest to przedmiot w ramach PDW; i w tym samym dniu od 9:15 do 17:00 realizowane są zajęcia terenowe w tej samej grupie z innym prowadzącym. 8 godzin zegarowych na zajęcia PDW to zdecydowanie za długo. Inaczej można podejść do zajęć terenowych i zaakceptować taki wymiar czasu. Zajęcia w sobotę trwają od 11:00 do 21:00. Obejmują 6 przedmiotów. Zajęcia trwają 2h, a przerwy między zajęciami wynoszą 10 min. O 17:40 jest przerwa 30 min. do kolejnych zajęć. Przerwa nie wpisuje się sztywno w harmonogram, bo już w kolejną sobotę zajęć, te zaczynają się od 12:45 i trwają do 21:15, a przerwy między zajęciami wynoszą 10-15 min. W niedzielę zajęcia też odbywają się nieregularnie – od 12:50 do 16:05 z przerwą 15 min. Z racji realizacji pewnych zajęć poza siedzibą Uczelni stwierdza się, że odległości między obiektami do zajęć są za duże w stosunku do zasobów czasowych.

Trzeba dodać, że podane wyżej szczegóły są widoczne dla osób z zewnątrz. Studenci nie deklarowali niejasności w tym względzie. System harmonogramu był dla nich zrozumiały.

Zgodnie z Regulaminem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim student jest zobowiązany do zaliczenia wszystkich przedmiotów realizowanych w danym semestrze lub roku nie później niż do końca sesji egzaminacyjnej. Prowadzący zajęcia i egzaminatorzy wpisują do indeksu elektronicznego wyniki zaliczeń i egzaminów w ciągu siedmiu dni od dnia przeprowadzenia zaliczenia lub egzaminu. Informację o wpisaniu wyniku zaliczenia lub egzaminu do indeksu elektronicznego student otrzymuje automatycznie na adres poczty elektronicznej. W przypadku, gdy w opinii studenta wynik zaliczenia lub egzaminu wpisany do indeksu elektronicznego różni się od faktycznie uzyskanego, student może zgłosić zastrzeżenie drogą elektroniczną w terminie 3 dni od dnia wprowadzenia wyniku do indeksu elektronicznego. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)

1.	Zaleca się zapewnienie zgodności treści programowych z dyscyplinami, do których przyporządkowano kierunek, szczególnie w obszarze dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach.	Uczelnia zmieniła zakres dyscyplin, do których przyporządkowała kierunek. Wszystkie zmiany zostały przyjęte Uchwałą nr 1026 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 lutego 2024 roku w sprawie programu studiów pierwszego stopnia na kierunku „turystyka i Rekreacja”, w tym odstąpiono od przyporządkowania do dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach, co adekwatnie odzwierciedla treści programowe.	Zalecenie zrealizowane
2.	Zaleca się stosowanie właściwych metod kształcenia umożliwiających osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się związanych z kształtowaniem umiejętności praktycznych.	Uczelnia dokonała weryfikacji metod kształcenia wprowadzając zmienione w porównaniu do wcześniej przyjętych, np.: metoda odwróconej klasy, nauczanie przez dociekanie, metody twórczego rozwiązywania problemów, design thinking, zastosowanie systemu symulacyjnego REVAS.	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się, na ogół uwzględniają aktualną wiedzę i jej zastosowania z zakresu dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, a słabą stroną w tym względzie jest kształcenie na podstawie nieaktualnej podstawowej literatury przedmiotu. Aplikowana wiedza w ocenianym programie studiów nie odnosi się w tak znaczącym stopniu do dyscypliny wiodącej - nauki o zarządzaniu i jakości, jak przyjęła to Uczelnia. Treści programowe uwzględniają aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej/ gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku turystyka i rekreacja; czego dowodzą programy rezerwacyjne, symulacje branżowe i inne przedmioty.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS - spełniają wymagania w tym zakresie w tym ustawowe. Wszystkie te parametry umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Struktura form aktywności studenta w czasie zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest wadliwa. Obok zajęć wynikających z planów studiów, znalazły się konsultacje, egzaminy itp., bez specyfikacji godzinowej dla nich. Uwzględnienie konsultacji w tak znacznym wymiarze w zbiorze godzin kontaktowych wymaga efektów uczenia się dla nich i kart przedmiotów, co nie zostało odnotowane na wizytowanym kierunku.

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Odnotowuje się jednak pojedyncze zajęcia, które nie spełniają wymogów ujętych w § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów. Nie dają one możliwości aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się mając na uwadze brak warunków do ich realizacji (brak infrastruktury, narzędzi dydaktycznych). Niemniej jednak, wykorzystując zasoby studentów (przygotowanie potraw w domu, korzystanie z aparatów fotograficznych, telefonów studentów) umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się.

Organizacja procesu nauczania zapewnia właściwe wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Niemniej jednak dostrzega się pewne słabości w tym względzie ujawniające się niedostosowaniem organizacji zajęć do potrzeb studentów, procesu kształcenia (np. nierówne przerwy między zajęciami, za krótkie przerwy jak mowa o przemieszczaniu się między obiektami, gdzie realizowane są zajęcia na kierunku turystyka i rekreacja). Ponadto wskazuje się na brak przejrzystości w harmonogramie udostępnionym ZO podczas wizytacji, co powoduje, że widoczne są równoległe dwa zajęcia w tym samym dniu realizowane z tą samą grupą studentów przez dwóch różnych nauczycieli akademickich. Zajęcia w piątki dla studiów niestacjonarnych zaczynają się od godz. 9:00

ZO PKA dostrzega następujące uchybienia:

1. Treści programowe nie oddają wymiaru dyscypliny wiodącej – nauki o zarządzaniu i jakości.
2. Polecana w sylabusach literatura podstawowa dla wielu przedmiotów jest nieaktualna.
3. Zakres tematyczny dla przedmiotu seminarium na s. 6 jest niepoprawny.
4. Struktura form aktywności studenta w czasie zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest niewłaściwa.
5. Brak realizacji treści programowych na niektórych zajęciach (Fotografia przyrodnicza i krajobrazowa, Kultura kulinarna) kształtujących umiejętności praktyczne ze względu na brak niezbędnych narzędzi dydaktycznych, jak np. aparat fotograficzny, sprzęt kuchenny, pozwalających studentowi na aktywny udział w procesie nauczania i uczenia się i osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

6. Organizacja procesu nauczania i uczenia się ujawnia nieregularne przerwy między zajęciami, zbyt krótki okres czasu wymaganego na pokonanie odległości między obiektami w związku z realizacją zajęć na kierunku turystyka i rekreacja. Dostrzega się podwójną obsadę zajęć, w tym samym czasie i z tą samą grupą studencką. Zajęcia w piątki na studiach niestacjonarnych rozpoczynają się od 9:00.
7. Ilość punktów ECTS przypisana praktykom zawodowym jest niespójna z obowiązującą wykładnią prawa zawartą w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861), Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z art. 67 ust. 5 oraz stanowisku nr 3/2020 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, które wskazuje zalecany sposób interpretacji wymiaru praktyk zawodowych jako odpowiadający około 960 godzinom (dla 6 miesięcy), co zwyczajowo przekłada się na 36–40 punktów ECTS w ramach profilu praktycznego.”.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

Zalecenia

1. Zaleca się dostosowanie treści programowych do struktury dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany, ze szczególnym uwzględnieniem dyscypliny wiodącej.
2. Zaleca się uaktualnienie polecanej w sylabusach literatury podstawowej dla wszystkich przedmiotów.
3. Zaleca się korektę treści programowych seminarium na sem. 6 .
4. Zaleca się zapewnienie właściwej struktury form aktywności studenta w czasie zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich.
5. Zaleca się realizację treści programowych, na zajęciach kształtujących umiejętności praktyczne, z wykorzystaniem niezbędnych narzędzi dydaktycznych, tak, aby pozwalały studentowi na aktywny udział w procesie nauczania i uczenia się, i osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.
6. Zaleca się zmiany w harmonogramie zajęć, w szczególności w zakresie wprowadzenia czytelnego dla wszystkich interesariuszy planu tygodniowego zajęć (m.in. bez powtórzeń w tym samym terminie zajęć dla tych samych grup), a także zaplanowania właściwego czasu przerw pomiędzy zajęciami (m.in. uwzględniającego czas potrzebny na przemieszczenie się pomiędzy odległymi budynkami) oraz bardziej racjonalnego zaplanowania zajęć dla studentów niestacjonarnych (tj. nie rozpoczynania zajęć od 9.00 w piątki, w czasie trwania dnia pracy).
7. Zaleca się właściwe dostosowanie liczby punktów ECTS przypisanych do praktyk zawodowych, zgodnie z obowiązującą wykładnią prawa.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Zasady rekrutacji regulowane są za pomocą corocznych Uchwał Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego. Aktualnie obowiązuje Uchwała nr 835 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 czerwca 2023 roku w sprawie określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia wyższe w roku akademickim 2024/2025 oraz Uchwała nr 1029 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 lutego 2024 roku zmieniająca uchwałę nr 254 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia wyższe w roku akademickim 2024/2025. Szczegółowe zasady rekrutacji na kierunek turystyka i rekreacja uregulowane są za pomocą załącznika nr 7 do uchwały nr 1029. Dla kandydatów na studia I-go stopnia postępowanie kwalifikacyjne odbywa się na podstawie konkursu świadectw maturalnych, a na studia zostają przyjęci w ramach limitu miejsc kandydaci, którzy spełnili wszystkie wymagania rekrutacyjne i uzyskali największą liczbę punktów. W przypadku kierunku turystyka i rekreacja liczba punktów wyliczana jest jako średnia ważona za przedmioty: język polski, język obcy nowożytny oraz jeden przedmiot wybrany spośród: geografia, historia, historia sztuki, wiedza o społeczeństwie, a także wynik egzaminu zawodowego na dyplomie zawodowym. Do zawodów na poziomie technika, których kwalifikacje zawodowe zdawane na egzaminie zawodowym lub egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie są uwzględniane w postępowaniu rekrutacyjnym zaliczany jest: technik hotelarstwa, technik organizacji turystyki, technik turystyki na obszarach wiejskich, technik agrobiznesu, technik hodowca koni.

Procedury rekrutacji zakładają zasadę równych szans podjęcia studiów, m.in. Uczelnia zapewnia osobom z niepełnosprawnościami wsparcie, w tym poradnictwo w zakresie wyboru studiów, poprzez uczelniane Centrum Równości, Dostępności i Wsparcia, w ramach zadań Pełnomocnika Rektora ds. osób z niepełnosprawnościami. Przygotowano specjalną informację na stronie www.Uczelni.pl „komunikacja alternatywna”, gdzie kandydaci mogą m.in. korzystać z tłumacza języka migowego. Procedury rekrutacji są dostępne również dla cudzoziemców, dla których przygotowano specjalną informację o warunkach rekrutacji i procedurach naboru na stronie www.Uczelni.pl. Warunki rekrutacji uwzględniają ponadto informację o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych, w tym związanych z kształceniem metodami na odległość oraz wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do sprzętu komputerowego na etapie rekrutacji. Podczas wizytacji stwierdzono jednak, że Uczelnia nie przedstawia kandydatom na studia informacji o wymaganiach czasowych i finansowych związanych z realizacją obowiązkowych w programie studiów zajęć terenowych, wiążących się z wielodniowymi wyjazdami terenowymi i kosztami utrzymania poza miejscem zamieszkania oraz opłatami dodatkowymi (np. wstępy do obiektów turystycznych, wyposażenie w sprzęt sportowy, a nawet opłaty za opiekę dydaktyczną prowadzącego zajęcia). Studenci zgłaszali te problemy podczas spotkań z ZO jako niespodziewane obciążenia, o których nie byli poinformowani przed podjęciem decyzji o wyborze tego kierunku studiów.

Uczelnia określiła zasady i warunki uznawania efektów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych przez studentów w trakcie odbywania części programu studiów w innej uczelni, np. w ramach programu

MOST, czy ERASMUS+ - warunki określa Regulamin studiów oraz przepisy dotyczące ww. programu, dostępne na odpowiednich stronach internetowych Uczelni.

W Uczelni wprowadzono procedurę potwierdzenia efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym. Proces ten regulują akty prawne znajdujące się na stronie internetowej: Uchwała nr 550 Senatu UZ z 25.09.2019 r. w sprawie określenia sposobu potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Zielonogórskim oraz Zarządzenie nr 107 Rektora UZ z 4.11.2019 r. w sprawie organizacji procesu potwierdzania efektów uczenia się na Uniwersytecie Zielonogórskim.

Proces dyplomowania określający zasady i warunki dotyczące pracy dyplomowej określają: Regulamin Studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim oraz Zarządzenie Nr 149 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 30 października 2024 roku w sprawie wprowadzenia zasad dotyczących składania pracy dyplomowej oraz warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego w Uniwersytecie Zielonogórskim, a także Zarządzenie nr 72 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 10 czerwca 2022 r. zmieniające Zarządzenie nr 40 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 11 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia w Uniwersytecie Zielonogórskim Jednolitego Systemu Antyplagiatowego oraz procedur obowiązujących przy sprawdzaniu pisemnych prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego.

Na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych funkcjonuje powołana przez Rektora Rada Programowa dla kierunku turystyka i rekreacja, której zadaniem jest m.in. opiniowanie tematów prac dyplomowych oraz rekomendowanie ich Wydziałowej Radzie ds. Kształcenia. Studenci kończący ostatni semestr studiów składają pracę dyplomową po pozytywnej weryfikacji w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym) w terminie nie później niż do 30 czerwca. Dziekan na wniosek promotora lub na wniosek studenta może przesunąć termin złożenia pracy dyplomowej nie dłużej niż do 14 września. Przy ustalaniu tematu i formy pracy dyplomowej bierze się pod uwagę przypisanie kierunku studiów do właściwych dyscyplin, zainteresowania naukowe studenta oraz plan naukowy promotora.

Wybór pracy dyplomowej dokonywany jest z wcześniej zatwierdzonej listy „Propozycje tematów prac dyplomowych i ich promotorów”, np. na rok akademicki 2024/2025 zgłoszonych jako promotorzy było dwóch nauczycieli akademickich i 14 tematów prac dyplomowych. Studenci dokonują wyboru tematu pracy licencjackiej oraz zgłaszają się do promotorów w celu uzyskania i podpisania karty tematu pracy od dnia 20 maja. Podpisane karty tematu składa się w sekretariacie Dziekana do dnia 30 czerwca. Istnieje możliwość doprecyzowania tematu i uściślenia zakresu pracy dyplomowej w drodze indywidualnej konsultacji z potencjalnym promotorem.

Warunkiem uzyskania dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja jest uzyskanie określonych w programie studiów efektów uczenia się i wymaganej liczby punktów ECTS, odbycie przewidzianych w programie praktyk zawodowych i złożenie egzaminu dyplomowego. Egzamin dyplomowy przeprowadza komisja, licząca co najmniej trzy osoby, powołana przez dziekana. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym składa się z dwóch części:

- pierwsza część dotyczy obszaru pracy dyplomowej i obejmuje odpowiedź na 1. pytanie związane z tematem pracy (pytania ustalane przez Komisję)
- druga część dotyczy zagadnień kierunkowych i obejmuje odpowiedź na 2. losowo wybrane przez studenta pytania z zakresu wiedzy objętej programem studiów (pytania losowane przez studenta z puli pytań).

Warunkiem zaliczenia egzaminu jest uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich trzech pytań. Wykaz zagadnień jest udostępniony na stronie internetowej Wydziału. Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest spełnienie wszystkich wymogów określonych w programie studiów, weryfikacja pracy dyplomowej z wykorzystaniem programu antyplagiatowego (JSA) oraz uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej dokonanej przez promotora i recenzenta. Student, uzyskujący ocenę pozytywną z egzaminu uzyskuje status absolwenta Uniwersytetu Zielonogórskiego studiów pierwszego stopnia z tytułem zawodowym licencjata. Na wniosek studenta dyplom może być wystawiony w języku obcym.

W przypadku uzyskania oceny niedostatecznej z egzaminu dyplomowego lub nieobecności na egzaminie dyplomowym, dziekan wyznacza jego drugi termin. Sposób ustalania końcowej oceny studiów, zawarty w regulaminie studiów, jest właściwy.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie nauczania zawarte są w regulaminie studiów, określającym prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i zakończeniem procesu kształcenia oraz zasady dotyczące skreśleń, wznawiania studiów i udzielania urlopów. Weryfikacja efektów uczenia się to proces odbywający się na wszystkich etapach studiów, w ramach zaliczeń i egzaminów z poszczególnych przedmiotów, podczas seminarium dyplomowego i przygotowania pracy dyplomowej oraz w trakcie egzaminu dyplomowego. System weryfikacji uwzględnia zasady zaliczeń i egzaminów w dwóch terminach: pierwszym i poprawkowym. Regulamin określa również skalę stosowanych ocen w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Na Uczelni przyjęto wyrażanie poziomu osiągnięcia danego przedmiotowego efektu uczenia się w następującej skali ocen: bardzo dobry (5), dobry plus (4,5), dobry (4), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3), niedostateczny (2). Warunkiem promocji na kolejne semestry jest osiągnięcie pozytywnej oceny efektów uczenia się przypisanych do przedmiotów w danym semestrze. .

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów uczenia się na kierunku turystyka i rekreacja, zostały opisane w sylabusach zajęć. Np. warunkiem zaliczenia przedmiotu *ekonomia* jest: odnośnie do wykładu - „uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu pisemnego”; odnośnie do ćwiczeń - „uzyskanie pozytywnych ocen z kolokwiiw (zadania z oprocentowania prostego i złożonego) oraz prawidłowe wypełnianie deklaracji podatkowej PIT-37 oraz PIT-0. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest pozytywne zaliczenie kolokwiiw oraz egzaminu”. Z kolei na zajęciach z przedmiotu *organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży* warunkiem zaliczenia jest: „Aktywna postawa na zajęciach. Pozytywna ocena z działań praktycznych. Pozytywna ocena z zaliczenia końcowego”. Jeszcze inne przedmioty, np. *turystyka kulturowa* mają wyraźną specyfikację wymagań na każdą ocenę w ramach realizowanych zajęć (co jest wymagane na 5,0/4,5/4,0/3,5/3,0).

Weryfikacja założonych efektów uczenia się dla studentów z niepełnosprawnościami na poszczególnych zajęciach odbywa się tak samo jak w przypadku studentów pełnosprawnych. Przedstawione zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów uczenia się umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, w tym również studentów z niepełnosprawnością. Ta równość ujawnia się w sporządzonych warunkach zaliczenia dla wszystkich przedmiotów. Zasady te zapewniają wiarygodność i porównywalność ocen.

Zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie reguluje regulamin studiów. Prowadzący zajęcia i egzaminatorzy wpisują do indeksu elektronicznego wyniki zaliczeń i egzaminów w ciągu siedmiu dni

od dnia przeprowadzenia zaliczenia lub egzaminu. Informację o wpisaniu wyniku zaliczenia lub egzaminu do indeksu elektronicznego student otrzymuje automatycznie na adres poczty elektronicznej. W regulacjach uczelnianych nie uwzględniono wskazania: sposobu ogłaszania ocen z wykonywanych w trakcie semestru prac kontrolnych, projektów itp., prawa studenta do wglądu do każdej pracy (nie tylko egzaminacyjnej i zaliczeniowej) oraz obowiązku prowadzącego zajęcia udzielenia informacji, objaśnień i uzasadnienia dotyczących uzyskanych ocen. Rekomenduje się uzupełnienie przepisów o te kwestie, bowiem ich brak może sprawić, że informacja zwrotna o uzyskanych efektach uczenia się nie będzie pełna. Dowodzą tego weryfikowane przez ZO PKA prace etapowe, które w niektórych przypadkach nie posiadały żadnej informacji zwrotnej.

W sytuacjach szczególnych, określonych w regulaminie studiów, dziekan może wyrazić zgodę na komisyjne sprawdzenie stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studenta. Z wnioskiem takim występuje student lub prowadzący zajęcia. Opisana sytuacja dotyczy zaliczenia i/lub egzaminu. Student, który zgłasza uzasadnione zastrzeżenia do oceny uzyskanej z egzaminu bądź do przebiegu egzaminu, ma prawo w ciągu trzech dni roboczych od dnia wprowadzenia oceny do indeksu elektronicznego złożyć do dziekana wniosek o przeprowadzenie egzaminu komisyjnego. Egzamin komisyjny powinien się odbyć nie później niż w terminie siedmiu dni roboczych od daty złożenia wniosku. Dziekan może również zarządzić egzamin komisyjny z własnej inicjatywy, nie później jednak niż w terminie siedmiu dni od daty kwestionowanego egzaminu. W egzaminie komisyjnym może wziąć udział obserwator wskazany przez studenta. Ocena z egzaminu komisyjnego unieważnia kwestionowaną ocenę. Szczegółowe zasady przeprowadzania egzaminu komisyjnego, w tym formę egzaminu, określa dziekan. Ocena z egzaminu komisyjnego jest oceną ostateczną.

Na kierunku turystyka i rekreacja na I stopniu studiów do najczęściej stosowanych metod weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się należą, zdaniem Uczelni, sposoby o charakterze: werbalnym (egzamin ustny, odpowiedź ustna, dyskusja), pisemnym (egzamin pisemny, test, kolokwium, prezentacja multimedialna, praca pisemna), praktycznym (sprawdziany i zadania praktyczne) oraz projektowym (projekty); weryfikacji poddawane są działania realizowane indywidualnie lub zespołowo. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się nie zapewniają w pełni skutecznej weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, na co wskazuje brak dowodów na ww. metody, a zapisane w sylabusach dla różnych przedmiotów. W rezultacie odnotowuje się brak dowodów potwierdzających ocenę wypowiedzi ustnej, obserwacji pracy studenta, ocenę z działań praktycznych, ocenę zaangażowania w ćwiczeniach, ocenę stopnia udziału w pracy grupowej i inne.

Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w kategorii „umiejętności” opiera się na bezpośredniej obserwacji studenta w czasie działań właściwych dla danego zadania (realizacji imprezy, prowadzenia wycieczki, referowania przygotowanej koncepcji projektowej). Są to również np.: projekty dotyczące budowania Systemu Informacji Turystycznej w regionie, inwentaryzacja zasobów antropogenicznych różnych typów, opracowanie i przedstawienie propozycji pobytu turystycznego z różnymi elementami usług, samodzielne działania studentów na platformie AMADEUS, MERLINX. Metody weryfikacji efektów uczenia się umożliwiają sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Zestawione w sylabusach metody weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego, w ramach lektoratów i przedmiotów prowadzonych w j. obcym, co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia.

Przeglądane prace etapowe z lektoratów z j. angielskiego nie dowiodły przyjętych metod weryfikacji (tj. „Warunkiem zaliczenia jest uzyskanie pozytywnych ocen (minimum 60% w celu uzyskania oceny dostatecznej) z kolokwii przeprowadzonych 3 razy w semestrze, oraz aktywne uczestnictwo w zajęciach. Ocena końcowa jest średnią arytmetyczną z uzyskanych ocen”) osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się ze względu na brak dowodów w tym zakresie. Weryfikowane prace etapowe z j. obcego ograniczyły się do głównie do testów - z gramatyki i słownictwa. Z kolei wśród metod weryfikacji z przedmiotów prowadzonych w j. obcym np. *pilotaż wycieczek w języku angielskim*, w ramach laboratorium sprecyzowano następujący zapis: na 5.0 - „Student uzyskał min. 34 punkty, w tym: Student otrzymał min. 10 na 20 punktów za ćwiczenia pisemne; min. 5 na 10 punktów za komentarz pilocki; 1 na 3 punkty za aktywność w czasie zajęć związanych z sytuacjami awaryjnymi; min 1 punkt za aktywność na pozostałych zajęciach”. Podane metody są bardziej niż w przypadku lektoratów rozbudowane, niemniej jednak nie ma informacji czy wymagania wobec studenta kierowane są w j. angielskim – sam sylabus jest w j. polskim. Wobec powyższego stwierdza się, że stosowane na wizytowanym kierunku metody weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się nie umożliwiają w pełni sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów nie są w pełni uwidocznione w postaci prac etapowych, ze względu na ich brak, o czym wspomiano wyżej. Daje się je zauważyć w pracach egzaminacyjnych, pracach dyplomowych. Brak dowodów, o których mowa prowadzi do wniosku, że na kierunku turystyka i rekreacja nie prowadzi się archiwizowania wszystkich przyjętych przez prowadzących w sylabusach prac zgodnie z przyjętymi metodami weryfikacji, co pozwala stwierdzić, iż efekty uczenia się osiągnięte przez studentów nie są w pełni uwidocznione w pracach studentów.

Analiza losów absolwentów poszczególnych kierunków na UZ prowadzona jest przez Wydziałowe Rady ds. Kształcenia w oparciu o Ogólnopolski System Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów Szkół Wyższych i monitoring karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego prowadzony przez Biuro Karier. Udział absolwentów w badaniu jest dobrowolny, przeprowadzony z wykorzystaniem elektronicznego formularza ankiety, do którego link jest dystrybuowany na prywatne adresy emailowe absolwentów, dostępne w uczelnianej bazie. Niestety, ze względu na zwrotność ankiet, badanie nie ma reprezentatywnego charakteru. W ostatniej edycji za rok 2024 badanie przeprowadzono za pomocą elektronicznej ankiety, której link przesyłano absolwentom za pośrednictwem uczelnianego systemu e-mailowego. Zaproszenie otrzymało 2100 osób, z czego odpowiedziały 183, co stanowi 8,7% wszystkich absolwentów. Wśród tych osób nie znalazł się żaden absolwent kierunku turystyka i rekreacja.

Przeprowadzona przez ZO weryfikacja prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów itp. a także prac dyplomowych pozwala dowieść wielości rodzajów, form, tematyki.

Prace dyplomowe na I stopniu studiów wpisują się w poziom i profil kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja, np. Atrakcyjność turystyczna Lubiąża w opinii mieszkańców i odwiedzających, Charakterystyka i możliwości uprawiania turystyki sportowej w województwie lubuskim, Pokolenie X, Y, Z a aktywność turystyczna, Aktywność turystyczna i rekreacyjna seniorów w województwie lubuskim, Różnorodność form organizacji wypoczynku i rekreacji dla dzieci niepełnosprawnych na przykładzie wybranych przypadków. Pozwalają one na weryfikację efektów uczenia się. Po

przeanalizowaniu prac dyplomowych, ZO PKA sugeruje przeniesienie zajęć *socjologia i metodologia badań społecznych* z sem. 1, na sem. 4. Taka sugestia wynika z dostrzeżonego błędnego podejścia do metodologii badań w pracach dyplomowych. Zdaniem ZO PKA studenci mają przedmiot, o którym mowa za wcześnie wobec zajęć z seminarium, kiedy rozpoczynają proces pisania pracy dyplomowej. Sugeruje się również poszerzenie liczby promotorów, do tej pory są dwie osoby, z racji błędów, których nie dostrzegają w pracy ze studentem - są to błędy konstrukcyjne, metodyczne, literaturowe i itp. Prace pisane są pod kierunkiem nauczycieli ze stopniem doktora. W pracach dyplomowych nie aplikuje się umiejętności praktycznych wyniesionych z zajęć na wizytowanym kierunku. Studenci mając przedmiot *fotografia przyrodnicza i krajobrazowa* mają możliwość uatrakcyjniania swoich prac, w tym prac dyplomowych, własnymi autorskimi zdjęciami, tymczasem w recenzowanych pracach brakuje dowodów potwierdzających nabyte umiejętności (brakuje fotografii autorskich).

Weryfikacja niektórych prac etapowych projektowych dowodzi właściwej różnorodności tematycznej, np. projekt studencki dotyczący kampanii marketingowej wybranego produktu turystycznego, prezentacja studentów dotycząca wybranego trendu lub innowacji (np. Międzynarodowa konferencja turystyki medycznej), projekty: Dieta kosztowna Żydów, Kuchnia indyjska, Roczny program szkolnego koła turystycznego (np. Zamki i pałace w Polsce). Przywołane metody weryfikacji efektów uczenia się są prawidłowe, umożliwiają weryfikację przedmiotowych efektów uczenia się (nie można postawić takiej tezy odnośnie do tych sytuacji, gdzie nie dostarczono prac etapowych). Prace egzaminacyjne mają formułę testów z pytaniami zamkniętymi, otwartymi, wpisującymi się w kierunkowe efekty uczenia się. Poziom trudności pytań bywa niski, czego efektem jest występowanie tylko dwóch ocen w skali grupy: 4,5 oraz 5,0. Prace etapowe z j. obcego ograniczają się głównie do testów - z gramatyki i słownictwa.

W latach 2023-2024 studenci wizytowanego kierunku uczestniczyli w 7 konferencjach, w tym również międzynarodowych, wygłaszając referaty. Powstało również 5 publikacji studenckich.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się stosowanie odpowiednich metod weryfikacji efektów uczenia się na poziomie prac etapowych, zgodnych z zaplanowanymi w sylabusach zajęć oraz ich odpowiednie dokumentowanie	Uczelnia zmieniła sylabusy wpisując odpowiednie metody weryfikacji efektów uczenia się, niemniej jednak nie we wszystkich przypadkach wylosowanych prac etapowych stwierdzono należytą staranność w ich dokumentowaniu	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są jasno sformułowane i umożliwiają właściwy dobór kandydatów, a także zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na ocenianym kierunku. W warunkach rekrutacji uwzględniono informację o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów oraz wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do sprzętu komputerowego. Uczelnia określiła zasady i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych przez studentów w trakcie odbywania części programu studiów w innej uczelni, w tym zagranicznej, a także wprowadzono procedurę potwierdzenia efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku turystyka i rekreacja zapewniają bezstronność i przejrzystość procesu weryfikacji, wiarygodności i porównywalności ocen w tym względzie.

Przedstawione przez Uczelnię metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się, choć są poprawne, to ze względu na brak ich egzekwowania w pojedynczych przypadkach (brak ich dowodów w pracach etapowych, mimo wskazań w sylabusach) nie zapewniają w pełni skutecznej weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się na wizytowanym kierunku, szczególnie odnośnie do zajęć w j. obcym pozwalających na opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2. Weryfikacja prac etapowych dowiodła, że nie we wszystkich przypadkach stosowany był wymóg informacji zwrotnej dla studenta.

Przedstawione na kierunku turystyka i rekreacja metody weryfikacji efektów uczenia się umożliwiają sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla wizytowanego kierunku.

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe związane z kierunkiem studiów potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się. Podejmowana problematyka prac dyplomowych i etapowych wpisuje się w dyscypliny, do których został przyporządkowany kierunek. Błędne potraktowanie warsztatu badawczego w pracach dyplomowych wskazuje na konieczność przeniesienia przedmiotu *socjologia i metodologia badań społecznych* z sem. 1 na sem. 4, tj. tuż przed rozpoczęciem seminarium. Dostrzega się brak aplikacji umiejętności praktycznych, wyniesionych z zajęć prowadzonych na wizytowanym kierunku (np. z przedmiotu Fotografia przyrodnicza i krajobrazowa), w innych projektach, w tym pracach dyplomowych. Na wizytowanym kierunku nie odnotowuje się dowodów na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się poprzez monitorowane pozycje absolwentów na rynku pracy lub kierunków ich dalszej edukacji (brak jest danych w tym zakresie).

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Podczas wizytacji stwierdzono, że Uczelnia nie przedstawia kandydatom na studia informacji o wymaganiach czasowych i finansowych związanych z realizacją obowiązkowych w programie studiów zajęć terenowych, wiążących się z wielodniowymi wyjazdami terenowymi i kosztami utrzymania poza miejscem zamieszkania oraz opłatami dodatkowymi (np. wstępy do obiektów

turystycznych, wyposażenie w sprzęt sportowy, a nawet opłaty za opiekę dydaktyczną prowadzącego zajęcia). Studenci zgłaszali te problemy podczas spotkań z ZO jako niespodziewane obciążenia, o których nie byli poinformowani przed podjęciem decyzji o wyborze tego kierunku studiów.

2. Nie we wszystkich przypadkach odnotowano dowody stosowanych metod weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, podanych w sylabusach, w tym szczególnie na zajęciach umożliwiających sprawdzenia i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w ramach lektoratów i przedmiotów w j. obcym.
3. Nie we wszystkich przypadkach prac etapowych stosowany jest wymóg informacji zwrotnej dla studenta.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

1. Rekomenduje się przeniesienie przedmiotu Socjologia i metodologia badań społecznych z sem. 1 na sem. 4, tj. tuż przed rozpoczęciem zajęć z seminarium.
2. Rekomenduje się aplikowanie umiejętności praktycznych, np. w postaci autorskich zdjęć ilustrujących okolice, walory krajobrazowe opisywanych miejscowości, wyniesionych z zajęć prowadzonych na wizytowanym kierunku w innych projektach, w tym w pracach dyplomowych.

Zalecenia

1. Zaleca się uwzględnienie w warunkach rekrutacji pełnej informacji o specjalnych wymaganiach czasowych i finansowych, związanych z realizacją obowiązkowych w programie studiów zajęć terenowych poza siedzibą Uczelni.
2. Zaleca się większą dbałość w archiwizowaniu dowodów stosowanych metod weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, podanych w sylabusach, w tym szczególnie na zajęciach umożliwiających sprawdzenia i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w ramach lektoratów i przedmiotów prowadzonych w j. obcym.
3. Zaleca się większą dbałość w formułowaniu informacji zwrotnej dla studenta w pracach etapowych.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Kadra prowadząca zajęcia dydaktyczne na kierunku liczy 22 osoby: 19 z nich to pracownicy zatrudnieni w UZ jako podstawowym miejscu pracy (18 osób pełny etat i 1 osoba w wymiarze ½ etatu), a 3 pozostałe to pracownicy zewnątrzni reprezentujący branżę turystyczną, zatrudnieni na umowy cywilno-prawne. Pracownicy zatrudnieni w UZ jako podstawowym miejscu pracy prowadzą zdecydowaną większość zajęć, czyli spełniony jest warunek dla programu studiów o profilu

praktycznym dotyczący co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

W strukturze kwalifikacji przeważają osoby ze stopniem doktora (12). Drugą grupę pod względem liczebności stanowią pracownicy z tytułem zawodowym magistra (8), a najmniej liczni są samodzielni pracownicy naukowcy, których reprezentuje 2 doktorów habilitowanych. Wśród stosunkowo dużej grupy osób z najniższym wykształceniem, czyli z tytułem zawodowym magistra jest 3 pracowników zewnętrznych, 2 nauczycieli języków obcych i 2 nauczycieli wychowania fizycznego. Spośród nauczycieli zatrudnionych w Uniwersytecie 10 osób to pracownicy badawczo-dydaktyczni, a 9 pozostałych to pracownicy dydaktyczni.

Taką strukturę kwalifikacji i stanowiskową w przypadku studiów o profilu praktycznym należy uznać za dopuszczalną, tym bardziej, że duże grono nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku ma dodatkowe kwalifikacje i uprawnienia, które są adekwatne do programu studiów, tj.: specjaliści w zakresie księgowości i rachunkowości, wychowawcy wypoczynku dzieci i młodzieży, kierownicy wypoczynku dzieci i młodzieży, kierownika wycieczek szkolnych, przewodnika miejskiego; przewodnika po szlakach turystycznych; pilota wycieczek; pilota wycieczek zagranicznych z jęz. niemieckim i angielskim, egzaminatora Komisji Egzaminacyjnej pilotów wycieczek. Wśród nauczycieli są też osoby z następującymi uprawnieniami w zakresie rekreacji ruchowej i zdrowotnej: instruktora rekreacji ruchowej i sportów (survival, narciarstwo zjazdowe, snowboard, pływanie, odnowy biologicznej, ćwiczeń siłowych i fitness, koszykówki, gimnastyki korekcyjnej), Pilates Core Stability, trenera FMS - Functional Movement System, trenera II klasy w lekkoatletyce; trenera klasy A Polskiego Związku Koszykówki. Te kwalifikacje są wykorzystywane w procesie kształcenia studentów, a zwłaszcza do kształtowania umiejętności praktycznych.

Jest również grupa 5 etatowych nauczycieli mających doświadczenie praktyczne w zakresie turystyki i rekreacji wynikające z prowadzonej przez nich działalności gospodarczej (prowadzenie biura podróży, prowadzenie firmy tłumaczeniowej), z ich pracy na rzecz podmiotów sektora turystycznego (przewodnik miejski, przewodnik turystyczny, przewodnik po szlakach turystycznych, pilot wycieczek, tłumacz językowy) lub udziału w realizacji projektów turystycznych we współpracy z otoczeniem zewnętrznym (regionalne kwesty turystyczne). Nieliczni pracownicy, w liczbie 3, brali także udział w realizacji projektów badawczych lub aplikacyjnych.

Wśród projektów badawczych realizowanych przez nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku turystyka i rekreacja znajdują się min.:

- grant Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Dziedzictwo Kulturowe – Kultura Ludowa i Tradycyjna, projekt: *Region Kozła – żywa tradycja w Wielkopolsce (2024-2025)*;
- Program Erasmus plus – KA2 – Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk, Partnerstwa na rzecz gotowości do edukacji cyfrowej. Projekt: *Kompendium nauczyciela – psychologiczne i pedagogiczne aspekty pracy (2021-2023)*.

Wśród projektów o charakterze aplikacyjnym realizowanych w ciągu ostatnich 6 lat znajdują się min.:

- ODRA VELO – ODER VELO - Budowa systemu informacji turystycznej dla rozwoju infrastruktury rowerowej na pograniczu polsko-niemieckim;
- Rewitalizacja historycznych krajobrazów parkowych w środku Europy (Park Branitz/ Las i Park Piastowski);

- Transgraniczne odkrywanie nowych potencjałów w celu rozszerzenia oferty turystyczno-wypoczynkowej - Piramidy w Parku Branitz w Cottbus i Dolina Luizy w Zielonej Górze;
- Europark - Wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego do rozwoju turystyki w obszarze przygranicznym.

Nauczyciele prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku współpracują aktywnie również z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego i administracyjnego w obszarze turystyki, takimi jak: hotele, miejskie ośrodki sportu i rekreacji, gospodarstwa agroturystyczne, muzea, domu kultury, parki krajobrazowe i parki narodowe, lokalne i regionalne organizacje turystyczne. Wspólnie podejmują pewne przedsięwzięcia na rzecz rozwoju turystyki, jak np.:

- organizacja cyklicznego wydarzenia Lubuskiego Sejmiku Turystycznego (VII edycja "Nowe podejście do turystyki" 19.10.2022, VIII edycja „Turystyka i Zielone Inwestycje” 10.10.2023);
- organizacja działań edukacyjno-wychowawczych w ramach projektu „Bezpieczne media” na rzecz dzieci i młodzieży, ukierunkowanych tematycznie na bezpieczne korzystanie z technologii informacyjnych.

Ponadto, pracownicy wykazują się aktywnym członkostwem w wielu gremiach działających na rzecz turystyki, np.: w Radzie Turystyki przy Prezydencie Miasta Zielona Góra (1) Lubuskie Towarzystwo Naukowe (1), w komisjach egzaminacyjnych dla pilotów wycieczek (1). Doświadczenie zdobywane w ramach tego typu działalności wykorzystują w kształceniu studentów.

Liczebność kadry w stosunku do liczby studentów w pełni umożliwia realizację programu studiów zarówno na studiach stacjonarnych jak i na studiach niestacjonarnych, na których aktualnie kształci się tylko jeden rocznik. Obciążenie godzinowe prowadzeniem zajęć wśród pracowników zatrudnionych w UZ jest zgodne z wymaganiami. Pensum, według informacji otrzymanych podczas wizytacji, w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych wynosi odpowiednio: 180 godzin dla profesora, 210 godzin dla profesora uczelni i 240 godzin dla adiunkta. W grupie pracowników dydaktycznych obciążenia są większe: profesor uczelni 270 godzin, adiunkt 300 godzin, starszy wykładowca i wykładowca 360 godzin, lektor 540 godzin.

Ze względu na małą liczbę studentów i grup zajęciowych nie odnotowuje się przypadków nadmiernego obciążenia zajęciami dydaktycznymi. W roku 2024/2025 tylko jeden z nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku wykonuje obowiązki dydaktyczne w wymiarze przekraczającym ustalone przez Uczelnię pensum o ponad ¼. Podpisał wymagane oświadczenie potwierdzające jego zgodę na powierzenie mu zajęć ponadwymiarowych.

Kadra uniwersytecka prowadząca zajęcia pod względem dorobku naukowego reprezentuje różne dyscypliny naukowe: nauki o kulturze fizycznej (5 osób), nauki biologiczne (2 osoby), nauki o zarządzaniu i jakości (1 osoba), ekonomia i finanse (2 osoby), geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (1 osoba), nauki o kulturze i religii (1 osoba), nauki socjologiczne (1 osoba), filozofia (1 osoba), nauki prawne (1 osoba), pedagogika (1 osoba). W gronie kadry znajdują się również 3 osoby z wykształceniem filologicznym, realizujące zajęcia językowe. Wykształcenie 3 pracowników zewnętrznych, biorących udział w realizacji programu studiów, lokuje się w dyscyplinach: nauki o zarządzaniu i jakości (2 osoby, ukończone kierunki studiów: marketing i zarządzanie, zarządzanie w turystyce i rekreacji) oraz językoznawstwo (ukończony kierunek studiów: filologia angielska). Ci pracownicy mają udokumentowane doświadczenie zawodowe w branży turystycznej, w zakresie

związanym z treścią prowadzonych przedmiotów, które umożliwia prawidłową realizację zajęć oraz nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych.

Reprezentacja szerokiego zestawu dyscyplin badawczych wśród kadry dydaktycznej jest zasadna, ze względu na interdyscyplinarność programu studiów, w którym znajdują się różnorodne przedmioty, w tym dotyczące człowieka jako jednostki biologicznej i społecznej, funkcjonowania przestrzeni geograficznej i turystycznej, sposobów jej organizacji, szeroko rozumianej problematyki zarządzania oraz kwestii prawnych w turystyce i rekreacji. Rzetelna realizacja takiego programu kształcenia wymaga zatem udziału specjalistów z różnych dyscyplin. Struktura specjalności naukowych nauczycieli nie odzwierciedla jednak udziału poszczególnych dyscyplin badawczych wśród kierunkowych efektów uczenia się. Dyscyplina nauki o zarządzaniu i jakości, wskazana przez twórców programu jako wiodąca (57%) reprezentowana jest formalnie przez jednego nauczyciela akademickiego. Na studiach stacjonarnych prowadzi on zajęcia o wartości łącznej na 15 punktów ECTS, co stanowi 11% punktów ECTS przewidzianych programem studiów (po odliczeniu praktyk zawodowych, języka obcego i seminarium). Na studiach niestacjonarnych ze względu na ich uruchomienie dopiero w roku 2024/2025 dokładne wyliczenia nie są możliwe. Jeden z nauczycieli, przypisany aktualnie do dyscypliny ekonomia i finanse (posiadający stopień doktora w tejże dyscyplinie), wykształcenie magisterskie zdobył w zakresie marketingu i zarządzania. Również 2 pracowników zewnętrznych, zatrudnionych do realizacji zajęć wykazuje wykształcenie w tym zakresie. Zsumowanie punktów ECTS za zajęcia prowadzone przez te 4 osoby łącznie daje wynik 23 punktów ECTS z dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości, co stanowi zaledwie 17% programu studiów.

Dyscyplina naukowa geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, do której przypisano 24% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów reprezentowana jest przez 1 pracownika realizującego zajęcia programowe za 14 punktów ECTS (10%).

Najliczniejszą grupę stanowią przedstawiciele nauk o kulturze fizycznej, którzy łącznie prowadzą zajęcia za około 20 punktów ECTS (14% programu studiów). Jest to wartość zbliżona do deklarowanego formalnie udziału nauk o kulturze fizycznej w programie studiów na poziomie 17%.

Biorąc pod uwagę interdyscyplinarność programu studiów i obecność w nim treści z innych dyscyplin, takich jak nauki o kulturze i religij, nauki biologiczne, czy nauki prawne, trudno jest wymagać ścisłej zgodności deklarowanego udziału poszczególnych dyscyplin w programie studiów z udziałem przedstawicieli tych dyscyplin w realizacji programu. Powszechnie stosowana jest bowiem zasada uwzględniania wyłącznie głównych dyscyplin naukowych, bez wykazu tych, które mają niewielki udział w całości programu. Niemniej jednak, w tym przypadku udział przedstawicieli nauk o zarządzaniu i jakości jako dyscypliny wiodącej oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej w obsadzie zajęć jest zdecydowanie za mały. Obsada zajęć względem struktury dyscyplin naukowych w programie studiów jest zatem niewłaściwa. Większość nauczycieli akademickich posiada aktualny, udokumentowany dorobek naukowy i/lub doświadczenie zawodowe spójne z tematyką prowadzonych zajęć, umożliwiające prawidłową realizację treści i kształtowanie umiejętności określonych programem studiów, w tym umiejętności praktycznych. Nauczyciele prowadzący zajęcia językowe i przedmioty kierunkowe w języku obcym (j. angielski i j. niemiecki) posiadają wykształcenie filologiczne, bądź dokumentują ukończenie certyfikowanych kursów językowych i doświadczenie praktyczne w charakterze pracy tłumacza lub nauczyciela języka obcego w innych instytucjach. Nauczyciele wdrażający studentów do pracy z wykorzystaniem programów komputerowych (system rezerwacyjny Merlinx, symulacje biznesowe) ukończyli szkolenia we właściwym zakresie. Są jednak pracownicy, w

przypadku których podstawy do powierzenia im określonych zajęć nie zostały udokumentowane lub dokumentacja ta jest niewystarczająca. Nie potwierdza bowiem, że pracownik ma odpowiedni dorobek naukowy lub doświadczenie zdobyte poza uczelnią dające podstawy merytoryczne do prowadzenia określonych zajęć, a zwłaszcza do kształtowania umiejętności praktycznych. Wykaz tych osób znajduje się w załączniku nr 4.

Przegląd dorobku wszystkich nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku oraz rozmowy odbyte w czasie wizytacji z kadrą zarządczą Uczelni wskazują jednak, że Uczelnia posiada zasoby kadrowe do realizacji większości przedmiotów, których obsada w chwili obecnej jest niewłaściwa. Niektóre z przedmiotów zostały jednak, ze względów na potrzeby równomiernego obciążenia pracowników, przypisane osobom bez właściwych kwalifikacji, podczas gdy inni z pracowników te kwalifikacje posiadają. Tak jest np. w przypadku przedmiotu *psychologia społeczna, podróże międzynarodowe, czy wstęp do wiedzy o sztuce*. Istnieją też przedmioty, takie jak *fotografia przyrodnicza i krajobrazowa*, które należałoby powierzyć pracownikom innych jednostek UZ, zatrudniających specjalistów w tym zakresie. W niektórych przypadkach (*hotelarstwo*) należy rozważyć powierzenie zajęć specjalistom z branży hotelarskiej lub przeszkolenie wybranych pracowników Wydziału.

Na uwagę zwraca również fakt, że 2 nauczycieli z tytułem zawodowym magistra prowadzą zajęcia wykładowe. W dokumentacji przygotowanej na potrzeby oceny programowej kierunku, brakuje dowodów, że pomimo braku stopni i tytułów naukowych pracownicy posiadają kompetencje do prowadzenia zajęć typu wykładowego. Jest niezgodne ze stanowiskiem interpretacyjnym nr 8/2020 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 22 października 2020 r.

Rzecz dotyczy łącznie następujących przedmiotów:

- *hotelarstwo* (pracownik UZ)
- *organizacja i funkcjonowanie jednostek rekreacyjnych* (pracownik UZ)
- *podstawy rekreacji* (pracownik UZ)

Jednostka posiada sprecyzowane zasady obsady zajęć. Z przeprowadzonych analiz wynika, że zastępca Dyrektora Instytutu STiR, na podstawie przeglądu programu studiów przekazuje Katedrom wykaz przedmiotów do realizacji. Kierownik Katedry dokonuje rozdziału zajęć na pracowników, mając na względzie ich kwalifikacje zawodowe, dorobek naukowy i doświadczenie praktyczne. Propozycja obsady jest analizowana i zatwierdzana na poziomie Wydziałowej Rady ds. Kształcenia. W wątpliwych sytuacjach głos decydujący ma Dziekan Wydziału. Realny stan obsady zajęć pokazuje jednak, że są odstępstwa od zasady zgodności kwalifikacji zawodowych pracowników z zakresem powierzanych im zajęć. W rezultacie, obsada zajęć nie zawsze jest właściwa, a przyjęte zasady powierzania zajęć pracownikom nie do końca są przestrzegane, zwłaszcza w sytuacjach braku nauczycieli z odpowiednimi kwalifikacjami do określonych zajęć lub gdy pracownik wykazuje niepełne obciążenie godzinowe w stosunku do zakładanego pensum.

Na ocenianym kierunku, w roku 2024/2025 nie są prowadzone zajęcia w trybie zdalnym. Platformy e-learningowe są wykorzystywane jako narzędzia wspomagające proces kształcenia, a zwłaszcza udostępnianie materiałów studentom. Nauczyciele akademicki są jednak przygotowani do realizacji zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość – wszyscy zostali przeszkoleni w tym zakresie. Uczelnia w roku 2019/2020 zorganizowała kursy i szkolenia dotyczące prowadzenia zajęć zdalnych. Niektórzy z nauczycieli ukończyli dodatkowe szkolenia kształtujące umiejętność korzystania z platform e-learningowych, pozwalających prowadzić zajęcia na odległość i weryfikować efekty uczenia się. W okresie pandemii, kiedy zajęcia odbywały się w trybie zdalnym, a

narzędzia do ich prowadzenia były stale doskonalone, nauczyciele byli ankietowani na temat funkcjonalności tych narzędzi.

Nauczyciele realizujący program kształcenia posiadają kompetencje dydaktyczne niezbędne do prowadzenia zajęć. Mają wieloletnie doświadczenie dydaktyczne, biorą też udział w szkoleniach i kursach rozwijających ich kompetencje metodyczne, organizacyjne oraz komunikacyjne. Posiadają certyfikaty ukończenia kursów, szkoleń, warsztatów podnoszących kwalifikacje w tym zakresie. W wykazie szkoleń metodycznych, w których brali udział nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku znajdują się następujące: Metody aktywizujące, kreatywne i innowacyjne w dydaktyce akademickiej, Kontakty ze studentami z zaburzeniami spektrum autyzmu, Uczelnia wobec zaburzeń psychicznych, Komunikacja i formy wsparcia edukacyjnego studentów i kandydatów na studia z zaburzeniami psychicznymi, Funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością w środowisku akademickim, Realizacja podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego w zakresie organizacji pracy małych zespołów w zawodach z branży hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej i wiele innych. Nauczyciele są również zaangażowani w działalność popularyzatorską i prowadzenie zajęć dla obiorców zewnętrznych, takich jak szkoły, pracownicy samorządu terytorialnego, oraz przedstawiciele instytucji sektora turystycznego. Zostało to udokumentowane przez Uczelnię. Przykładowe tematy przeprowadzonych szkoleń i warsztatów:

- Turystyka wiejska jako trend i alternatywa w czasie pandemii COVID-19, UM woj. łódzkiego (5.11.2021);
- Od pomysłu do oferty. W poszukiwaniu lubuskiego produktu turystycznego”, odbiorcy: Lubuskie Stowarzyszenie Przewodników Turystycznych (27.11.2022).

Na podstawie analizy dorobku dydaktycznego nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku i ich doświadczeń w sferze kształcenia można jednak zauważyć, że podobnie jak w przypadku przygotowania merytorycznego, tak również pod względem dydaktycznym, oprócz dużej grupy pracowników dość aktywnie podnoszących swoje kompetencje do prowadzenia zajęć w sposób nowoczesny, dostosowanych do potrzeb zmieniających się potrzeb młodzieży i postępu technologicznego istnieje również grupa nauczycieli (mniej liczna) o mniejszym zaangażowaniu, która nie wykazuje w swoim dorobku udziału w szkoleniach doskonalących warsztat pracy nauczyciela akademickiego. Są w niej też pracownicy dydaktyczni, którzy z definicji powinni w sferę kształcenia być szczególnie zaangażowani. Grupa ta wymaga aktywizacji.

Oferta szkoleń dla nauczycieli akademickich ze strony Uczelni jest bogata i pozwala na doskonalenie kompetencji dydaktycznych w bardzo szerokim zakresie. Pracownicy są na bieżąco informowani o propozycjach szkoleń, otrzymują stosowne informacje na skrzynki mailowe. Nauczyciele ponadto, po wykazaniu zapotrzebowania na udział w szkoleniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne, mają możliwość otrzymania ich finansowania przez Uczelnię. Niektórzy nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku turystyka i rekreacja korzystali z takiej możliwości i wzięli udział w kursach organizowanych przez Centrum Kształcenia IDEA, dotyczących nowoczesnych metod kształcenia. Takie rozwiązania są wysoko oceniane przez kadrę dydaktyczną.

Praca dydaktyczna nauczycieli podlega ocenie przez studentów. Jest ona przeprowadzana raz w roku, z wykorzystaniem elektronicznego kwestionariusza ankiety. Przedmiotem oceny jest:

- Sposób prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym: zapoznanie studentów na początku semestru z programem zajęć i warunkami ich zaliczenia, zgodność sposobu oceniania ze wcześniej przedstawionymi warunkami, sposób prowadzenia zajęć pod kątem sprzyjania aktywności

studentów, dostępność prowadzącego dla studentów (konsultacje, kontakt mailowy, itp.), przygotowanie prowadzącego do zajęć, stopień realizacji treści, przydatność zajęć do poszerzenia wiedzy i umiejętności studentów, sposób prezentacji materiału, przydatność podstawowej literatury polecanej przez prowadzącego w przygotowaniu do zajęć.

- Spełnienie warunków zawartych w sylabusach przedmiotu.

Ankieta zawiera również część otwartą, umożliwiającą studentom swobodne wypowiedzi na temat zajęć. Brakuje przejrzystych zasad wykorzystywania wyników tej ankiety, zapisanych w postaci stałej procedury, jednak z uzyskanych informacji wynika, że zwyczajowo wyniki oceny poszczególnych pracowników są analizowane przez kierownika Katedry oraz zastępcy Dyrektora Instytutu. Niskie oceny (poniżej 3,5) wymagają wyjaśnień ze strony danego pracownika przed Dyрекcją Instytutu i Prorektorem ds. Studenckich i Jakości Kształcenia. W tej sytuacji zalecane są też hospitacje zajęć, niezależnie od przyjętego harmonogramu. Wyniki ankiety oceny zajęć dokonanej przez studentów brane są pod uwagę podczas okresowej oceny pracownika. Przy łącznej ocenie z czterech lat niższej niż „dostateczny” wprowadza się punkty ujemne, ale tylko wówczas, gdy ocenie uczestniczyło minimum trzech studentów.

Wszyscy nauczyciele akademicki oraz osoby prowadzące zajęcia na podstawie umowy cywilno-prawnej podlegają hospitacjom zajęć co najmniej raz w okresie objętym okresową oceną nauczycieli akademickich (raz na 4 lata). W przypadku nowo zatrudnionych nauczycieli, prowadzone przez nich zajęcia hospitowane są w pierwszym roku ich zatrudnienia. Hospitacje nie są zapowiadane i odbywają się wg planu hospitacji na rok akademicki przygotowanego przez dyrektora instytutu/kierownika katedry, w porozumieniu z dziekanem. Hospitacji zajęć dokonuje zespół złożony z co najmniej dwóch osób zatrudnionych na stanowisku nauczyciela akademickiego, wyznaczonych przez dyrektora instytutu/kierownika katedry, w porozumieniu z dziekanem.

Karta hospitacji jest jednolita w skali całej Uczelni. Zawiera ocenę najważniejszych elementów zajęć, tj. przygotowanie prowadzącego, dobór materiałów dydaktycznych, metody pracy, wykorzystanie infrastruktury, kontakt nauczyciela ze studentem oraz zgodność zajęć z sylabusem. Wyniki hospitacji omawiane są bezpośrednio po jej zakończeniu w gronie nauczycieli – osoby prowadzące hospitację. Wyniki hospitacji brane są pod uwagę przy okresowej ocenie pracownika. Negatywna ocena z hospitacji zajęć dydaktycznych skutkuje w postaci punktów ujemnych w części oceny dotyczącej działalności dydaktycznej. Z przeprowadzonych analiz nie wynika, żeby na poziomie Wydziału funkcjonowały przejrzyste zasady bieżącego wykorzystywania wyników hospitacji do podnoszenia jakości kształcenia i doskonalenia kompetencji pracowników.

Uczelnia posiada jasno określone zasady i kryteria oceny pracowników w sferze naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, z uwzględnieniem aktywności w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych oraz przestrzegania prawa autorskiego. Podnoszenie kompetencji zawodowych rozumiane jest głównie jako udział w kursach, szkoleniach, studiach podyplomowych, stażach, konferencjach i innych tego typu wydarzeniach. Ocena negatywna w poszczególnych obszarach działalności ma miejsce wtedy, kiedy dany pracownik otrzymuje wynik niższy niż średnia dla całego Uniwersytetu. W przypadku uzyskania przez nauczyciela akademickiego wyniku niższego niż 80% średniej uniwersyteckiej komisja oceniająca zobowiązana jest do sformułowania zaleceń dotyczących poprawy w wykonywaniu obowiązków pracowniczych. Wykonanie zaleceń podlega ocenie po okresie 1 roku. W przypadku pracowników dydaktycznych działalność naukowa nie podlega ewaluacji.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora w sprawie zasad, trybu i kryteriów oceny okresowej nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uniwersytecie Zielonogórskim za lata 2022-2025, wyniki okresowej oceny są mocno motywujące dla pracowników. Mają bezpośredni wpływ na: 1) możliwość awansu na wyższe stanowiska zatrudnienia; 2) wysokość wynagrodzenia; 3) przeniesienie do innej grupy pracowniczej nauczycieli akademickich; 4) możliwość obejmowania funkcji kierowniczych, na które powołuje Rektor; 5) kontynuację zatrudnienia w Uczelni. System okresowej oceny pracowniczej stanowi czynnik stymulujący pracowników do stałego rozwoju i doskonalenia kompetencji zawodowych, z wyjątkiem jednego punktu, a mianowicie możliwości przeniesienia pracownika na etat dydaktyczny w momencie uzyskania przez niego negatywnej oceny za działalność naukową.

Uczelnia stwarza warunki do rozwoju zawodowego pracowników, w tym pracowników na stanowiskach dydaktycznych, również w inny sposób, poprzez finansowanie ich publikacji, udziału w konferencjach, w tym międzynarodowych oraz poprzez zapewnienie bezpłatnego dostępu do wielu baz czasopism naukowych, polskich i zagranicznych, min. Springer, Elsevier, Wiley, EBSCO, a także poprzez obniżanie pensum pracownikom realizującym projekty badawcze lub inne zadania na rzecz Uniwersytetu. Posiada też jasno sformułowane kryteria awansów stanowiskowych, zarówno w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych, jak i dydaktycznych. Pod względem formalnym, pracownikom dydaktycznym zapewnia możliwość mobilności poziomej, do grupy badawczo-dydaktycznej. Ma też jasno sprecyzowany system przyznawania nagród Rektora, w tym za działalność dydaktyczną. Poszczególne formy aktywności w tym obszarze wycenione zostały na określoną liczbę punktów, co jest czynnikiem stymulującym nauczycieli do pracy, a jednocześnie obiektywizuje proces oceny osiągnięć pracowników. Pomimo wielowymiarowego i spójnego systemu motywacji pracowników, w gronie kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku turystyka i rekreacja zauważalna jest pewna stagnacja jeśli chodzi o awanse naukowe i stanowiskowe. Większość pracowników stopnie naukowe uzyskała przed 2010 rokiem. W ciągu ostatnich 6 lat stopień naukowy doktora otrzymał tylko jeden nauczyciel (2022). Jeden też uzyskał stopień doktora habilitowanego (2019). W tym czasie nikt nie zdobył tytułu profesora. Jeden z pracowników dokonał przejścia z etatu dydaktycznego na etat badawczo-dydaktyczny. W grupie pracowników dydaktycznych nie było awansów na profesora uczelni. Sytuacja ta jest niekorzystna z punktu widzenia rozwoju kierunku. Jednostka wykazuje jednak starania o zwiększenie potencjału kadrowego. W roku 2022/2023 z myślą o wsparciu kierunku *Turystyka i rekreacja* został zatrudniony pracownik ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz z dużym dorobkiem badawczym, doświadczeniem praktycznym w dziedzinie turystyki i ugruntowaną pozycją międzynarodową. Jest to duże wzmocnienie kadrowe mało licznego grona nauczycieli na ocenianym kierunku. Ogólny rozwój kadrowy jest jednak mało dynamiczny.

Pewną barierą w tym względzie wydaje się być mała liczebność roczników na kierunku Turystyka i rekreacja, która ogranicza możliwości przyrostu liczbowego kadry akademickiej, zwłaszcza w grupie młodych pracowników. Dodatkowo, negatywna ocena pracownika za działalność naukową skutkuje przeniesieniem go na stanowisko dydaktyczne, co powiększa rozmiar tej grupy pracowniczej i utrwała mało korzystną strukturę stanowiskową. Wskazane byłoby mocniejsze aktywizowanie pracowników do osiągania znacznie wyższych wyników, wyraźnie przewyższających średnie wyniki oceny okresowej, zarówno w obszarze naukowym, jak i dydaktycznym, które mogłyby skutkować awansami naukowymi i stanowiskowymi.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje również zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki dyskryminacji. Od 30.11.2021 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim obowiązuje Regulamin przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji, który nie tylko ustala zasady prewencji, ale

zawiera procedurę skargową. Celem jej m.in. jest umacnianie pozytywnych relacji interpersonalnych między różnymi grupami interesariuszy wewnętrznych oraz podejmowanie działań interwencyjnych i wyciąganie konsekwencji wobec osób będących sprawcami mobbingu lub dyskryminacji. Regulamin obejmuje pracowników, studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych.

Stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości:

1. Struktura kwalifikacji naukowych nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku Turystyka i rekreacja nie w pełni odpowiada strukturze dyscyplin naukowych, do których przypisano program studiów. Wśród nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku za mały jest udział pracowników o dorobku naukowym w dyscyplinach: nauki o zarządzaniu i jakości oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna względem deklarowanego udziału tych dyscyplin w programie studiów. Suma punktów ECTS możliwych do uzyskania za zajęcia prowadzone przez tych nauczycieli jest dużo mniejsza niż deklarowany udział obudyscyplin w programie studiów. W procesie obsady zajęć jednostka stosuje odstępstwa od zasady zgodności kwalifikacji zawodowych nauczycieli z tematyką prowadzonych zajęć. Niektóre z przedmiotów prowadzone są przez nauczycieli nie posiadających dorobku naukowego ani doświadczenia zawodowego umożliwiającego prawidłową realizację treści, w tym kształtowanie umiejętności praktycznych.
2. Zajęcia wykładowe powierzane są pracownikom nie posiadającym stopnia naukowego doktora bez weryfikacji poziomu zaawansowania ich wiedzy i kompetencji w jej skutecznym przekazywaniu.
3. Wyniki hospitacji zajęć oraz studenckiej ankiety zajęć są w niewystarczającym stopniu wykorzystywane do podnoszenia jakości kształcenia i doskonalenia kwalifikacji pracowników.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia posiada zasoby kadrowe do prowadzenia studiów na kierunku Turystyka i rekreacja. Prowadzi politykę kadrową uwzględniającą potrzeby kierunku. Zapewnia nauczycielom warunki do ich rozwoju zawodowego w wymiarze naukowym i dydaktycznym. Posiada system oceny i motywacji pracowników, sprzyjający awansom naukowym i podnoszeniu kompetencji dydaktycznych. W gronie nauczycieli zatrudnionych na potrzeby kierunku istnieje grupa osób szczególnie zaangażowanych w działania na rzecz stałego rozwoju kierunku i podnoszenia jakości kształcenia. Istnieją jednak poważne uchybienia w zakresie obsady zajęć:

- niewłaściwa jest struktura kwalifikacji nauczycieli w stosunku do deklarowanego udziału dyscyplin naukowych w programie studiów,
- Niewłaściwa jest obsada części zajęć, polegająca na ich powierzaniu nauczycielom bez dorobku naukowego lub doświadczenia praktycznego umożliwiającego prawidłową realizację zajęć

- Niektóre zajęcia wykładowe powierzane są pracownikom nie posiadającym stopnia naukowego doktora bez weryfikacji poziomu zaawansowania ich wiedzy i kompetencji w jej skutecznym przekazywaniu.
- Wyniki hospitacji zajęć oraz studenckiej ankiety zajęć są w niewystarczającym stopniu wykorzystywane do podnoszenia jakości kształcenia i doskonalenia kwalifikacji pracowników.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

1. Analiza przyczyn małej dynamiki rozwoju naukowego nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku i wypracowanie na poziomie Wydziału mechanizmów aktywizujących nauczycieli do awansów naukowych i stanowiskowych
2. Aktywizacja nauczycieli, a w szczególności w grupie pracowników dydaktycznych w zakresie doskonalenia kompetencji dydaktycznych.
3. Przyjęcie na poziomie Wydziału stałych zasad wykorzystywania wyników hospitacji zajęć i studenckiej ankiety oceny zajęć dla celów podnoszenia jakości kształcenia i doskonalenia kompetencji zawodowych pracowników.

Zalecenia

1. Reorganizacja obsady zajęć, tak by liczba punktów ECTS zdobywane przez studenta za zajęcia prowadzone przez pracowników reprezentujących dyscypliny naukowe: nauki o zarządzaniu i jakości oraz geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną odpowiadała deklarowanemu udziałowi tych dyscyplin w programie studiów.
2. Reorganizacja obsady zajęć pod kątem powierzania ich osobom z właściwym dorobkiem naukowym lub doświadczeniem praktycznym, adekwatnym do tematyki poszczególnych przedmiotów, zapewniającym osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się, w tym kształtowanie umiejętności praktycznych.
3. Weryfikacja polityki kadrowej w zakresie obsady zajęć i wypracowanie skutecznych mechanizmów doboru kadry dydaktycznej do realizacji programu studiów.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia dydaktyczne na kierunku Turystyka i rekreacja odbywają się głównie na terenie Kampusu A UZ, zlokalizowanego przy ul. Prof. Z. Szafrana/Podgórznej, w pomieszczeniach użytkowanych przez Wydział Nauk Ścisłych i Przyrodniczych. W roku 2024/2025 do realizacji zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych wykorzystywanych jest 20 sal o charakterze wykładowym, ćwiczeniowym, laboratoryjnym oraz sportowym. O przydziale pomieszczeń do określonych zajęć decyduje jednostka centralna, odpowiedzialna za przygotowanie planów zajęć. Nauczyciele mogą mieć wpływ na ich

wybór, o ile ich wskazania nie kolidują z potrzebami innych nauczycieli i z zasadami sporządzania dziennego harmonogramu zajęć, według których priorytetem jest dobro studenta oraz związane z tym dążenie do układania zwartego planu na dany dzień i unikanie długich przerw pomiędzy grupami zajęć.

Użytkowana infrastruktura dydaktyczna i biblioteczna zgodna jest z przepisami BHP. Budynki wykorzystywane przez studentów i pracowników wyposażone są we wszystkie niezbędne instalacje: przeciwpożarową, ochrony i monitoringu, system czujników i zabezpieczeń antywłamaniowych oraz instalacje wentylacyjne. Raz w roku odbywają się kontrole BHP przeprowadzane przez powołaną do tego jednostkę centralną UZ. Pomieszczenia dydaktyczne i pokoje nauczycieli akademickich są wyposażone w nowoczesną infrastrukturę teleinformatyczną, w tym szerokopasmowy Internet, z którego można korzystać za pośrednictwem systemu Wi-Fi i platformy eduroam. Działa on sprawnie również w przestrzeni wykorzystywanej przez studentów poza zajęciami, tzn. w korytarzach i innej przestrzeni wspólnej.

Budynki, w których odbywają się zajęcia na ocenianym kierunku mają strefy wypoczynku i rekreacji z dużymi stołami, wygodnymi krzesłami i kanapami, miejscem do ładowania urządzeń mobilnych oraz dostępem do Internetu. Największa z nich, tzw. Zatoka Studentów znajduje się w budynku A-8, w którym odbywa się większość zajęć. Studenci mogą tam pracować indywidualnie lub w grupach, odpoczywać w przerwie między zajęciami. W razie potrzeby mogą też, po uprzednim złożeniu zapotrzebowania korzystać z sali komputerowej, pod opieką nauczyciela lub opiekuna informatycznego. Na korytarzach znajdują się automaty, dzięki którym studenci i pracownicy mogą zaopatrzyć się w napoje i drobne przekąski. W ramach Kampusu działa także bar serwujący ciepłe posiłki. Pracownicy mają do dyspozycji bezpłatny dostęp do urządzenia wielofunkcyjnego pozwalającego kopiować dokumenty i materiały dydaktyczne. Budynki wyposażone są w podjazdy zewnętrzne dla wózków inwalidzkich, a wewnątrz w windy z szerokim wejściem. Korytarze, dzięki swojej szerokości pozwalają na swobodne przemieszczanie się osób na wózkach inwalidzkich. Toalety na każdym piętrze są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wyposażone są w odrębne kabiny dla osób o specjalnych potrzebach.

Sala komputerowa użytkowana przez studentów kierunku Turystyka i rekreacja nie posiada specjalnych udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, np. stołów z możliwością regulacji. Są natomiast krzesła z regulacją wysokości siedzenia. Ponadto, układ stanowisk pozwala na korzystanie z komputerów z pozycji wózka inwalidzkiego. Istnieje też możliwość wypożyczenia nakładek na klawiaturę dla osób niedowidzących.

Ze względu na mało liczne roczniki studiów (15-20 osób) wszystkie sale pod względem wielkości, układu i liczby stanowisk do pracy zapewniają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielną pracę studentów i ich swobodny kontakt między sobą oraz z nauczycielem.

Wyposażenie sal jest na ogół wystarczające do efektywnego prowadzenia zajęć na ocenianym kierunku. Dużą wartością jest dostępność specjalistycznych pracowni oraz sprofilowanych, dobrze urządzonych sal sportowych do realizacji zajęć z zakresu rekreacji ruchowej. Pracownie składają się zazwyczaj z dwóch pomieszczeń: jednego dla studentów, wyposażonego w stoły, ławki i sprzęt multimedialny do prezentacji przekazywanych treści, drugie natomiast o formie laboratorium/pracowni warsztatowej z bogatym wyposażeniem w urządzenia służące do pomiaru i analizy parametrów fizjologicznych człowieka podczas różnego rodzaju wysiłku. Na potrzeby zajęć z wychowania fizycznego studenci mają do dyspozycji różne typy sal sportowych, w tym siłownię i salę

fitness z pełnym wyposażeniem w sprzęt do ćwiczeń typu cardio i treningu siłowego, a także maty, piłki i drążki. Dostępne jest również boisko do gier i sportów zespołowych.

Studenci ocenianego kierunku korzystają z jednej sali komputerowej (216 a, Budynek A-8) o łącznej liczbie 14 stanowisk studenckich i 1 stanowisku dla nauczyciela. Pracownia ta wyposażona jest w komputery stacjonarne, zaopatrzone w pełny pakiet MS Office (Windows 7) oraz inne programy specjalistyczne, takie jak Statistica, Grapher Demo 10, Image Lab i inne, jednak nie są one wykorzystywane na zajęciach na kierunku turystyka i rekreacja. Na tym kierunku studiów wykorzystywany jest elektroniczny system rezerwacyjny Merlinx, który jest powszechnie używany w branży turystycznej. Zakupiony został też dostęp do branżowych symulacji biznesowych (Revas) wspierający naukę prowadzenia działalności gospodarczej. Studenci ocenianego kierunku mają dostęp do 3 wariantów gry: prowadzenie obiektu noclegowego, biura podróży i zarządzania eventami. Stosowanie, zarówno realnie działającego systemu rezerwacyjnego, jak i gier biznesowych w ramach zajęć kierunkowych należy uznać za bardzo korzystne dla studenta, ponieważ umożliwiają one kształtowanie cennych umiejętności praktycznych, w tym cyfrowych, i podnoszą konkurencyjność absolwentów na rynku pracy.

Sala komputerowa znajduje się pod opieką pracownika technicznego, odpowiedzialnego za kwestie informatyczne w Instytucie STiŻ. Zabezpiecza on sprawne funkcjonowanie komputerów, usuwa usterki i pomaga w rozwiązywaniu problemów związanych z użytkowaniem komputerów lub oprogramowania, a w razie potrzeby wspiera też proces dydaktyczny od strony informatycznej.

Sale dydaktyczne przeznaczone do wykładów, zajęć konwersatoryjnych i większości zajęć laboratoryjnych mają podstawowe wyposażenie, typu ławki, krzesła, rzutnik multimedialny, zwijany ekran, tablice zwykłe, czasami również tablice interaktywne lub monitory telewizyjne. Nie wszystkie sale są jednak wyposażone w komputery. Nauczyciele mają do dyspozycji służbowe laptopy (1 laptop na 3-4 nauczycieli), które możliwe są do wykorzystania na zajęciach, niemniej jednak może dochodzić do kolizji czasowej w rezerwacjach tych laptopów. Wskazane byłoby wyposażenie wszystkich sal zajęciowych w dobrej jakości sprzęt komputerowy, celem sprawnej realizacji zajęć i minimalizacji ryzyka niepełnego osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

Do dużej części zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku standardowe wyposażenie sal dydaktycznych, wzbogacone o odpowiednie źródła informacji będące w zasobach biblioteki uniwersyteckiej, jest wystarczające. Ma to zastosowanie nawet do kształtowania umiejętności praktycznych związanych z kierunkiem, takich jak analizy rynku, planowanie oferty turystycznej, czy projektowania działań marketingowych. W planie studiów są jednak zajęcia o charakterze praktycznym, których realizacja wymaga specjalistycznego wyposażenia. Są to min. przedmioty takie jak: fotografia turystyczna i krajoobrazowa, kultura kulinarna, obóz zimowy – narciarstwo zjazdowe/snowboard. Jednostka odpowiadająca organizacyjnie za prowadzenie studiów nie zapewnia jednak tego wyposażenia. Zajęcia o tematyce fotograficznej odbywają się w sali dydaktycznej z wyposażeniem adekwatnym do zajęć na kierunku biologia, bez komputera. Przedmiot kultura kulinarna, którego elementem jest prezentacja dań, zaplanowany jest do realizacji bez używania odpowiedniego zaplecza kuchennego. Jednostka prowadząca studia dysponuje tylko 10 zestawami narciarskimi, podczas gdy grupa studentów na każdym z roczników przekracza tę liczbę. Nie zapewnione są zatem warunki materialne do kształtowania kompetencji praktycznych przewidzianych programem studiów. Każdy z wymienionych przedmiotów jest bardzo cenny i zaplanowane w jego

ramach efekty uczenia się odpowiadają potrzebom rynku turystycznego. Warto byłoby zatem zadbać o zapewnienie właściwego zaplecza dydaktycznego do uzyskiwania tych efektów.

Uczelnia dysponuje bardzo nowoczesną i dobrze funkcjonującą biblioteką o charakterze ogólnouniwersyteckim. Jej zbiory obejmują:

- a. zasoby tradycyjne:
 - książki - ok. 540 000 woluminów,
 - czasopisma - ponad 94 000 woluminów (w prenumeracie bieżącej jest 849 tytułów czasopism w wersji drukowanej),
 - zbiory specjalne - ok. 260 000 jednostek.
- b. zasoby elektroniczne: 5,5 milionów e-dokumentów w ramach 77 wielod dziedzinowych baz danych w dostępie zdalnym, w tym:
 - 11 mln książek, w tym 462 000 e-książek Wirtualnej Biblioteki Nauki,
 - 240 mln artykułów, w tym zawartość 12 500 unikatowych tytułów e-czasopism WBN,
 - 12 500 tytułów e-czasopism.

Biblioteka stale uzupełnia księgozbiór. Realizuje zakupy na potrzeby ocenianego kierunku w różnych trybach: według zamówień z listy przesłanej z instytutu lub wydziału drogą mailową lub tradycyjną do Działu Gromadzenia Książek w bibliotece UZ, wg zamówień z elektronicznego i dostępnego dla wszystkich użytkowników formularza: "Zamów książkę" (dostępny na stronie biblioteki) zgodnie ze wskazaniem, a także wg sylabusów. Zespół pracowników Biblioteki analizuje wykazy literatury podstawowej w sylabusach ocenianego kierunku studiów i dokonuje zakupu wykazanych w nich pozycji. Weryfikacja zasobów bibliotecznych podczas wizytacji wykazała, że ten system działa sprawnie. Pozycje literatury wykazane w kartach opisu przedmiotów na ocenianym kierunku są dostępne dla studentów.

W Bibliotece działa kompleksowy system zarządzania zasobami, pozwalający na pełną automatyzację procesów bibliotecznych związanych z gromadzeniem, opracowaniem, wyszukiwaniem i udostępnianiem wszystkich materiałów bibliotecznych oraz usług dodatkowych, umożliwiając zdalne rezerwowanie oraz prolongowanie dokumentów. Jednocześnie istnieje system tradycyjnego udostępniania książek i czasopism.

Nowoczesny i wielofunkcyjny budynek biblioteki oprócz magazynów i strefy wypożyczeniowej zawiera także kolekcje dziedzinowe w wolnym dostępie. Oferuje kabiny do pracy indywidualnej i grupowej, pracownię komputerową dla 30 osób, sale dydaktyczne i szkoleniowe, specjalistyczne czytelnie, salę konferencyjną oraz miejsca do wypoczynku i rekreacji. W sumie, posiada 600 miejsc do różnego rodzaju pracy.

Biblioteka zlokalizowana jest w pobliżu domów studenckich. Posiada wiele udogodnień, min. duży i łatwo dostępny parking, bezprzewodowy internet, urządzenia do samodzielnego zwrotu książek, elektroniczną obsługę wypożyczeń z możliwością samodzielnego prolongowania zamówień, zdalny dostęp do światowych zasobów cyfrowych w ramach licencji krajowych i baz Wirtualnej Biblioteki Nauki. Udostępnia bezpłatnie zbiory wielu międzynarodowych baz czasopism (w tym Elsevier, Springer, Wiley, Sage, EBSCO).

Budynek jest monitorowany i chroniony. Ma system zabezpieczeń przeciwpożarowych i zabezpieczających zbiory przed kradzieżą. Jest dostępny dla osób z dysfunkcjami ruchu, słuchu i wzroku. Pozbawiony jest progów, obok schodów oferuje platformy podjazdowe oraz windę z szerokim

dostępem dla wózków inwalidzkich. Ma stanowiska komputerowe przystosowane do różnego rodzaju niepełnosprawności oraz pętle indukcyjne. Zespół pracowników Biblioteki jest bardzo zaangażowany w wypełnianie swojej misji i niesienie wszelkiej pomocy użytkownikom. Ze względu na wartość zasobów i swój sposób funkcjonowania, Biblioteka jest znaczącym elementem infrastruktury dydaktycznej Uczelni.

Na kierunku turystyka i rekreacja nie są obecnie prowadzone zajęcia w systemie zdalnym, niemniej jednak Uczelnia posiada infrastrukturę, która stwarza możliwości realizacji zajęć w systemie e-learningu. Wykorzystuje do tego celu aplikacje: Google Classroom, Google Hangouts Meet w ramach pakietu G-Suite oraz na platformie Moodle UZ. Platformy e-learningowe używane są jako narzędzie pomocnicze w realizacji zajęć stacjonarnych, zwłaszcza do zamieszczania materiałów dydaktycznych i instrukcji do zajęć.

Uniwersytet Zielonogórski posiada własny zintegrowany system elektroniczny do obsługi studentów i toku studiów oraz zarządzania sprawami pracowniczymi. Jego elementem jest min. elektroniczny indeks studenta, system składania podań przez studentów, system do układania planów zajęć, udostępniania sylabusów, sprawozdawczości naukowej, oceny pracowniczej, itd. System ten oferuje aplikację, której instalacja na urządzeniach mobilnych pozwala użytkownikom (studentom i nauczycielom) na integrację planu zajęć z kalendarzem Google, co znacząco ułatwia organizację pracy. Zdaniem pracowników i kadry zarządczej system ten dobrze spełnia swoją rolę, ponieważ jest dostosowany do potrzeb Uniwersytetu i daje niezależność w decydowaniu o jego funkcjonalnościach.

Uczelnia posiada procedurę dotyczącą okresowych przeglądów infrastruktury dydaktycznej z udziałem studentów i nauczycieli akademickich. Ewaluacja wśród nauczycieli regulowana jest Zarządzeniem Rektora nr 100/2023. Zgodnie z przyjętymi zasadami przeglądy infrastruktury przeprowadzane są raz w roku, pod kierunkiem Dyrektora Instytutu, przy współudziale Wydziałowej Rady ds. Kształcenia. Narzędziem wspomagającym przeglądy jest kwestionariusz ankiety. Są w nim pytania o warunki lokalowe, zaplecze dydaktyczne sal zajęciowych, infrastrukturę informatyczną i dostęp do sieci wi-fi. Jest możliwość oceny punktowej wymienionych elementów oraz wskazania konkretnych braków i potrzeb. W latach 2022/2023 oraz 2023/2024 taka ewaluacja w Instytucie STiŻ nie została jednak przeprowadzona. Wskazuje na to treść raportów z ewaluacji procesu kształcenia z Wydziału Nauk Biologicznych, który był wtedy jednostką odpowiedzialną za prowadzenie studiów.

Z przedstawionych materiałów wynika, że jednostka centralna ankietyzuje studentów w podobnym zakresie, a następnie przygotowuje zbiorczy raport z uzyskanych wyników w rozbiciu na poszczególne wydziały. Raporty są udostępniane na stronie internetowej Uczelni. Zauważyć jednak należy, że istnieje pewne opóźnienie w publikacji raportów, ponieważ ostatnie zestawienie dotyczy roku 2021/2022. Obniża to skuteczność ewaluacji. Infrastruktura Wydziału Nauk Biologicznych, na którym prowadzone były wówczas studia na kierunku *Turystyka i rekreacja* została oceniona przez studentów na 4,35. Ze względu na uśrednienie wyniku, trudno jest jednak określić, na ile ta ocena dotyczy zaplecza dydaktycznego dla zajęć realizowanych na ocenianym kierunku. Należałoby taką ewaluację przeprowadzać dla każdego kierunku studiów oddzielnie. Jej wyniki byłyby wówczas miarodajne i miałyby faktyczny wpływ na podnoszenie jakości kształcenia.

Poza opisanymi procedurami istnieje zwyczajowa ścieżka zgłaszania potrzeb zakupu sprzętu i środków dydaktycznych bezpośrednio do kierownika Katedry lub do Dyrektora Instytutu lub Dziekana Wydziału. Z informacji pochodzących od nauczycieli wynika, że ten tryb jest bardziej skuteczny. Dzięki takim zgłoszeniom została zakupiona licencja do systemu rezerwacyjnego Merlinx oraz do symulacji

biznesowych oraz w określonych salach zostały wymienione rzutniki i zainstalowane tablice interaktywne.

Odnotowano następujące nieprawidłowości i uchybienia:

1. Mało skuteczny jest system oceny infrastruktury dydaktycznej pod kątem kierunku Turystyka i rekreacja. Nie zapewnia on właściwej diagnozy potrzeb w zakresie wyposażenia sal dydaktycznych.
2. Brak jest systematycznych przeglądów infrastruktury dydaktycznej z udziałem nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku, pomimo istnienia odpowiedniej procedury.
3. Ewaluacja infrastruktury wśród studentów przeprowadzana jest na poziomie Wydziału, w sposób uniemożliwiający ocenę wyposażenia sal dydaktycznych pod kątem kierunku Turystyka i rekreacja
4. Poziom zaplecza dydaktycznego w odniesieniu do niektórych zajęć kształtujących umiejętności praktyczne jest niewystarczający. Nie wszystkie sale, w których odbywają się tego typu zajęcia posiadają odpowiednie wyposażenie, które umożliwiałoby opanowanie zakładanych umiejętności praktycznych, typowych dla branży turystycznej.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Poszczególne elementy infrastruktury dydaktycznej bibliotecznej i informatycznej są na zróżnicowanym poziomie. Niektóre elementy, takie jak biblioteka, dostępność internetu, przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami są na wysokim lub satysfakcjonującym poziomie. Uczelnia pod tymi względami zapewnia warunki do studiowania, do efektywnej realizacji procesu nauczania – uczenia się, w tym także studentom o specjalnych potrzebach. Oferując studentom naukę przedsiębiorczości w oparciu o biznesowe gry symulacyjne oraz wykorzystując na zajęciach realnie funkcjonujący na rynku turystycznym program rezerwacyjny, zapewnia też warunki kształcenie adekwatne do warunków przyszłej pracy zawodowej. Z drugiej zaś strony odnotowano że:

- W odniesieniu do niektórych zajęć kształtujących umiejętności praktyczne poziom zaplecza dydaktycznego jest niewystarczający.
- Mało skuteczny jest system oceny infrastruktury dydaktycznej pod kątem kierunku Turystyka i rekreacja.
- Brak jest systematycznych przeglądów infrastruktury dydaktycznej z udziałem nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku.
- Ewaluacja infrastruktury wśród studentów przeprowadzana jest na poziomie Wydziału, w sposób uniemożliwiający ocenę wyposażenia sal dydaktycznych pod kątem kierunku Turystyka i rekreacja

W rezultacie, warunki do prowadzenia części zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, które stanowią niezwykle istotną część programu ze względu na przyjęty profil studiów, są niewystarczające i odbiegające od warunków przyszłej pracy zawodowej absolwentów. Ich

skromne wyposażenie techniczne, brak pomocy i środków dydaktycznych nie odpowiada potrzebom procesu nauczania i uczenia się. Nie zapewnia skutecznej realizacji treści kształcenia i ogranicza możliwości kształtowania umiejętności praktycznych pod kątem potrzeb rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

1. Wyposażenie wszystkich sal zajęciowych w sprzęt komputerowy.
2. Bardziej staranny dobór sal dydaktycznych do realizacji zajęć na ocenianym kierunku.

Zalecenia

1. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych pozwalających na ocenę infrastruktury dydaktycznej pod kątem kierunku Turystyka i rekreacja z uwzględnieniem różnych grup interesariuszy, w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w dalszym toku kształcenia.
2. Zaleca się uzupełnienie wyposażenia dydaktycznego sal zajęciowych, tak by zapewniały właściwą realizację treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów, w tym w szczególności kształtowanie umiejętności praktycznych.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Współpraca władz kierunku turystyka i Rekreacja na Uniwersytecie Zielonogórskim z otoczeniem społeczno-gospodarczym stanowi kluczowy element realizacji przyjętej koncepcji kształcenia, której celem jest przygotowanie wysoko wykwalifikowanych specjalistów do pracy w branży turystycznej i rekreacyjnej. Program studiów opiera się na założeniu, że proces kształcenia powinien harmonijnie łączyć wiedzę teoretyczną z umiejętnościami praktycznymi, a jego skuteczność zależy od aktywnej i systematycznej współpracy z instytucjami, które reprezentują zawodowe środowisko pracy studentów i przyszłych absolwentów. Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi uczelnia współpracuje, są zgodne z koncepcją i celami kształcenia na ocenianym kierunku. Współpraca ta koncentruje się w głównej mierze na instytucjach z obszaru województwa lubuskiego, co odpowiada charakterowi i potrzebom regionalnego rynku pracy. Współpracujące instytucje obejmują zarówno jednostki sektora publicznego, jak i prywatnego, a ich działalność jest zróżnicowana, obejmując wszystkie kluczowe obszary branży turystycznej. Partnerami kierunku są m.in. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze - Ochla, Lubuska Regionalna Organizacja Turystyczna „LOTUR”, Oddział Zielonogórski PTTK, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego, Centra Informacji Turystycznej „Visit Zielona Góra” i „Visit Nowa Sól”, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze, Geopark Muskauer Faltenbogen oraz liczne hotele, gospodarstwa agroturystyczne i ośrodki wypoczynkowe. Współpraca z tymi podmiotami ma charakter stały, a jej formy są zróżnicowane. Obejmują one

organizację praktyk zawodowych, wizyty studyjne, warsztaty terenowe, udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie dydaktycznym, współrealizację prac dyplomowych oraz doradztwo merytoryczne. Dzięki tej współpracy studenci mają możliwość zdobywania doświadczenia zawodowego w rzeczywistych warunkach pracy, rozwijania umiejętności praktycznych oraz kształtowania kompetencji społecznych. W ramach wizyt studyjnych i warsztatów terenowych studenci poznają specyfikę funkcjonowania instytucji turystycznych i rekreacyjnych, uczestniczą w zajęciach z zakresu turystyki przyrodniczej, kulturowej i promocyjnej oraz uczą się organizacji wydarzeń turystycznych i obsługi ruchu turystycznego. Przykładami są warsztaty terenowe w Zespole Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego czy wizyty studyjne w Nadleśnictwie Zielona Góra, gdzie studenci zdobywają wiedzę z zakresu turystyki przyrodniczej i edukacji ekologicznej. Podkreślenia wymaga również obecność przedstawiciela otoczenia społeczno-gospodarczego, w osobie Prezesa Lubuskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej „LOTUR”, w Wydziałowej Radzie Programowej kierunku „Turystyka i rekreacja” na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jego obecność została uregulowana na mocy zarządzenia nr 136 Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 października 2024 roku.

Wydziałowa Rada Programowa odgrywa kluczową rolę w procesie kształcenia, pełniąc funkcję opiniotwórczą oraz doradczą w zakresie m.in.: opiniowania tematów prac dyplomowych i rekomendowania ich Wydziałowej Radzie ds. Kształcenia, oceny programu studiów, w tym jego zgodności z wymaganiami prawnymi i wewnątrzuczelnianymi wytycznymi, weryfikacji zgodności efektów uczenia się na poziomie poszczególnych zajęć z efektami kierunkowymi oraz aktualności treści kształcenia, wspierania współpracy międzynarodowej oraz kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym, zapewnienia publicznego dostępu do informacji o programie studiów i jego realizacji, konsultowania zmian programowych z interesariuszami zewnętrznymi. Warto podkreślić, że współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym znajduje swoje odzwierciedlenie w modyfikacjach programu studiów. Przykładem jest wprowadzenie, zgodnie z sugestiami interesariuszy, przedmiotów realizowanych we współpracy z nimi, w tym na terenie ich obiektów. Do takich przedmiotów należą *organizacja i formy turystyki przyrodniczej oraz enoturystyka*. Dodatkowo, na wniosek interesariuszy, program studiów został wzbogacony o przedmioty rozwijające kompetencje miękkie i umiejętności promocyjne, takie jak *kreatywne rozwiązywanie problemów* oraz *social media w turystyce*. Wszystkie wprowadzone zmiany zostały zatwierdzone Uchwałą nr 1026 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 28 lutego 2024 roku, dotyczącą programu studiów pierwszego stopnia na kierunku turystyka i rekreacja. Istotnym aspektem współpracy jest także udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie dydaktycznym. Przedstawiciele branży turystycznej i rekreacyjnej prowadzą i współuczestniczą w zajęciach praktycznych, wykładach tematycznych oraz warsztatach, dzieląc się swoją wiedzą i doświadczeniem z zakresu zarządzania obiektami turystycznymi, organizacji wydarzeń, przewodnictwa turystycznego oraz promocji regionu. Obecny na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA przedstawiciel branży potwierdził swoją aktywność w tym obszarze, znajomość programu studiów, celów i efektów uczenia się. Szczególnym przykładem dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego jest organizacja kursów pilotażu wycieczek turystycznych, które uczelnia prowadzi bezpłatnie dla studentów. Kursy te, organizowane na podstawie konsultacji z pracodawcami, nie są częścią obowiązkowego programu studiów, lecz stanowią dodatkową formę wsparcia. Po ich ukończeniu studenci otrzymują zaświadczenia, które potwierdzają nabycie kompetencji pilota wycieczek turystycznych. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest systematycznie monitorowana i doskonalona poprzez okresowe przeglądy, których celem jest ocena poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy oraz wpływu jej

rezultatów na program studiów. Zgodnie z Uchwałą nr 112 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 26 marca 2025 roku, Rada Programowa kierunku turystyka i rekreacja dokonuje takich przeglądów, uwzględniając opinie przedstawicieli branży, studentów oraz absolwentów. Wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do bieżącego doskonalenia programu studiów. Istotnym elementem monitorowania jakości kształcenia jest system badania losów zawodowych absolwentów, realizowany przez Biuro Karier Uniwersytetu Zielonogórskiego. Na podstawie ankiet wypełnianych przez absolwentów uczelnia uzyskuje informacje na temat zgodności programu studiów z wymaganiami rynku pracy, poziomu satysfakcji zawodowej oraz ścieżki kariery zawodowej. Raporty z tych badań są publikowane na stronie internetowej Biura Karier. Dodatkowym źródłem informacji jest „Ogólnopolski system monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych ELA”, co pozwala na porównanie sytuacji zawodowej absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego z wynikami osiąganymi przez absolwentów innych uczelni w kraju. Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA przedstawiciele pracodawców potwierdzili przypadki zatrudniania absolwentów kierunku w swoich instytucjach, co wskazuje na praktyczną wartość kompetencji zdobywanych w trakcie studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpraca władz ocenianego kierunku z otoczeniem społeczno-gospodarczym obejmuje zarówno instytucje sektora publicznego, jak i prywatnego, a także organizacje pozarządowe, które odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu kompetencji zawodowych studentów kierunku Turystyka i Rekreacja. Przedmiotowa współpraca obejmuje m.in. organizację praktyk zawodowych, wizyty studyjne, warsztaty terenowe oraz udział przedstawicieli branży turystycznej i rekreacyjnej w procesie dydaktycznym. Tak szeroki zakres form współpracy umożliwia studentom nie tylko zdobywanie wiedzy teoretycznej, ale także rozwijanie umiejętności praktycznych oraz kształtowanie kompetencji społecznych i zawodowych. Analiza rodzajowa podmiotów zaangażowanych w tę współpracę wykazała, że są to zarówno instytucje o zasięgu regionalnym, jak i podmioty lokalne, w tym muzea, parki krajobrazowe, ośrodki sportu i rekreacji, a także przedsiębiorstwa branży turystycznej i hotelarskiej. Taka różnorodność partnerów pozwala na zapewnienie studentom wszechstronnego kontaktu z branżą turystyczną i rekreacyjną. Należy zwrócić uwagę na fakt, że współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest systematycznie monitorowana i doskonalona. Okresowe przeglądy współpracy, realizowane przez Wydziałową Radę Programową kierunku, umożliwiają ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz dostosowanie programu studiów do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Na uwagę zasługuje również włączenie przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego do składu Wydziałowej Rady Programowej, co jest przejawem otwartości na opinie i doświadczenie praktyków.

Dodatkowym atutem jest organizacja kursów pilotażu wycieczek turystycznych, które stanowią odpowiedź na zgłaszane przez pracodawców potrzeby rynku pracy. Kursy te, choć nieobowiązkowe,

pozwalają studentom na zdobycie dodatkowych kwalifikacji, zwiększając ich konkurencyjność na rynku pracy. Współpraca kierunku Turystyka i Rekreacja z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest dobrze rozwinięta, różnorodna i skuteczna. Jej systematyczny charakter oraz zaangażowanie partnerów branżowych wpływają na jakość kształcenia i zwiększają szanse absolwentów na rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

Zalecenia

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Uczelnia podejmuje działania w kierunku umiędzynarodowienia studiów na kierunku turystyka i rekreacja. W tym procesie widoczne są dwa rodzaje inicjatyw: a) zwiększanie poziomu biegłości językowej wśród studentów i nauczycieli, b) nawiązywanie kontaktów z uczelniami zagranicznymi. Impulsem do intensyfikacji działań w tym zakresie była ocena programowa kierunku dokonana w roku 2022/2023 i będąca jej efektem głęboka analiza poziomu umiędzynarodowienia. Program studiów, który w ostatnim roku akademickim przeszedł modernizację, został zmieniony między innymi z uwzględnieniem wniosków z tej analizy.

W nowym programie, student w ramach lektoratu języka obcego ma do wyboru język angielski albo niemiecki, ponadto do przedmiotów kierunkowych dodano realizowany na I roku (II semestr), w formule laboratorium, przedmiot Profesjolekt turystyki (konsekwentnie, do wyboru: w języku angielskim lub niemieckim). Zajęcia w jego ramach obejmują zaawansowany rozwój umiejętności językowych ze szczególnym uwzględnieniem leksyki: języka fachowego i technicznego funkcjonującego w branży turystycznej. Kształcenie językowe w ramach lektoratu odbywa się z wykorzystaniem metodyki komunikacyjnej. Nacisk kładziony jest na przygotowanie do wykonywania pracy zawodowej (czytanie, tłumaczenie, dyskusje w parach i grupie oraz korzystanie z literatury przedmiotu i źródeł internetowych). Wzmacnia to przygotowanie studenta nie tylko do wejścia na zagraniczny rynek pracy, ale także do studiowania turystyki w języku obcym. Studenci na wybranych zajęciach kierunkowych korzystają z literatury fachowej w języku angielskim lub niemieckim. Wykaz literatury uzupełniającej w sylabusach obejmuje pozycje obcojęzyczne. Nauczyciele mają z kolei stałą ofertę kursów językowych oferowanych przez Uczelnię. Jednostka stwarza zatem możliwości udziału w wymianie międzynarodowej oraz do podejmowania szerszej współpracy z uczelniami zagranicznymi na polu badawczym i dydaktycznym.

Obecnie istnieją 4 aktywne umowy partnerskie w ramach programu Erasmus+ z uczelniami prowadzącymi kierunki turystyczne. Studenci i nauczyciele mogą zrealizować pobyt w następujących uczelniach:

- Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Görlitz-Zittau (Niemcy),
- Katholieke Hogeschool Vives Noord w Belgii,
- Uniwersytet Akdeniz w Turcji,
- Uniwersytet w Zadarze w Chorwacji.

Zasięg umiędzynarodowienia, obejmujący kraje z różnych regionów kulturowych Europy należy uznać za zadowalający. Liczba umów dla kierunku o tak małej liczebności studentów jest również wystarczająca. Jednostka deklaruje kontynuację procesu nawiązywania kontaktów z uczelniami zagranicznymi i podpisywania dalszych umów partnerskich. Obecnie procedowane są umowy, m.in. z uczelniami w Bułgarii, na Cyprze, Malcie oraz Portugalii.

W latach 2023-2025 wśród studentów kierunku turystyka i rekreacja zrealizowano 5 mobilności wyjazdowych, w tym 2 w ramach praktyk zawodowych. W gronie nauczycieli akademickich w tym czasie zrealizowana została jedna mobilność wyjazdowa i jedna przyjazdowa. Na nadchodzący rok akademicki (2025/26) o studia w systemie Erasmus + zaaplikowało pięcioro studentów ocenianego kierunku – procedura kwalifikacji jest w toku. Zaplanowane zostały również wyjazdy 3 nauczycieli – 1 z nich jest wyjazdem szkoleniowym, 2 pozostałe mają charakter dydaktyczny, w tym 1 dotyczy uczestnictwa nauczyciela w Blended Intensive Programme.

Jednostka przygotowała również ofertę przedmiotów w języku angielskim dla studentów w uczelni partnerskich. Obejmuje ona łącznie 16 przedmiotów (po 8 w semestrze zimowym i letnim) za łączną liczbę 95 punktów ECTS. Oferta powstała w latach 2023 – 2024, wobec czego nie odnotowano jeszcze żadnych mobilności przyjazdowych studentów. Katedra Turystyki i rekreacji podjęła również współpracę z Ruiya Education Group i ECNU (Wschodniochińskim Pedagogicznym Uniwersytem w Szanghaju), w ramach której otwierają się możliwości udziału studentów w programie DHIC – Doing Hospitality in China. Jest to połączenie nauki akademickiej i praktycznego doświadczenia zawodowego w prestiżowych, 5-gwiazdkowych hotelach w Szanghaju. Inicjatywa ta ma na celu zapewnienie studentom praktycznego wglądu w branżę hotelarską i turystyczną na rynku chińskim, jednocześnie zwiększając ich umiejętności językowe poprzez naukę języka mandaryńskiego. Według zasad programu, studenci odbywają roczny staż w 5-gwiazdkowych hotelach z grup np.: Marriot, Accor, Hyatt, Intercontinental oraz uczestniczą w zajęciach na temat Strategii Marketingowych Hotelu w Chinach oraz z języka mandaryńskiego. Program ten jest dedykowany dla absolwentów w roku 2025, którzy we wrześniu 2025 roku będą mogli rozpocząć staż.

Zakres umiędzynarodowienia jest zatem dość szeroki, obejmuje różne formy i cele mobilności studentów oraz nauczycieli. Aktywność ta ma ścisły związek z potrzebami studiów na kierunku turystyka i rekreacja i wpisuje się w koncepcję tego kierunku, pozwala też realizować zakładane cele kształcenia.

Uczelnia prowadzi okresową ocenę umiędzynarodowienia studiów. Jest to element ankiety stosowanej wśród pracowników i studentów stosowanej w ramach ewaluacji procesu kształcenia. Dotychczas ta ocena była prowadzona na poziomie centralnym, a jej wyniki odnosiły się tylko poziomu ogólnouczelnianego i wydziałowego. Zgodnie z Uchwałą Senatu UZ nr 112/ 2025 zadania ewaluacji procesu umiędzynarodowienia, w celu zwiększenia skuteczności działań, zostały przekazane na poziom

Wydziałowych Rad ds. Kształcenia. Będzie zatem możliwa szczegółowa ocena każdego z kierunków studiów prowadzonych przez poszczególne jednostki. Przedmiotem obrad Rady na Wydziale Nauk Przyrodniczych i Ścisłych w czerwcu b.r. będzie analiza poziomu umiędzynarodowienia kierunków studiów prowadzonych w tej jednostce, w tym kierunku turystyka i rekreacja.

Uczelnia wspiera działania poszczególnych jednostek w zakresie umiędzynarodowienia. Na poziomie jednej z jednostek centralnych – Działu Współpracy z Zagranicą, koordynowane są wszystkie etapy procesu mobilności, zaczynając od poszukiwania partnerów, podpisywania umów bilateralnych, poprzez cały proces obsługi (rekrutacja, procedura aplikacyjna, wyjazdowa i rozliczeniowa), aż do rozliczania wyjazdu. Na etapie weryfikacji uczelni zagranicznej dokładane są starania, aby programy dla poszczególnych kierunków studiów były bardzo zbliżone do siebie. Weryfikacji i oceny samego programu uczelni partnerskiej w pierwszej kolejności dokonują pracownicy Katedry TiR, a następnie wydziałowy koordynator ds. programu Erasmus+. Dla upowszechnienia oferty Erasmus+ odbywają się cykliczne spotkania informacyjne z pracownikami aplikującymi o mobilność zagraniczną z przedstawicielami Działu Współpracy z Zagranicą oraz nauczycielami, którzy już zrealizowali wyjazdy tego typu i mogą podzielić się swoimi doświadczeniami. Koordynator wydziałowy organizuje też spotkania informacyjne ze studentami, a następnie wspiera ich proces aplikowania o wyjazd od strony organizacyjnej.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia stwarza warunki do umiędzynarodowienia procesu kształcenia na ocenianym kierunku i wspiera działania Wydziału odpowiedzialnego za prowadzenie studiów w rozwijaniu aktywności na rzecz rozwijania współpracy międzynarodowej w zakresie naukowym i dydaktycznym. Prowadzi okresowe przeglądy poziomu umiędzynarodowienia, a także dokonuje oceny metod i narzędzi ewaluacyjnych. Doskonali je w celu intensyfikacji procesu umiędzynarodowienia. Efekty podejmowanych działań na kierunku Turystyka i rekreacja można uznać za satysfakcjonujące. Widoczna jest znacząca poprawa wyników mobilności kadry akademickiej i studentów, a zakres i zasięg umiędzynarodowienia jest zbieżny z koncepcją i celami kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

1. Ofertę kształcenia w języku angielskim należy zamieścić w widocznym miejscu na stronie internetowej Uczelni.

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uniwersytet Zielonogórski oferuje studentom kierunku turystyka i rekreacja różnorodne wsparcie w procesie uczenia się, jednak ma ono niepełny zakres. Obszar wsparcia studentów obejmuje wspieranie studentów z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami, pomoc ze strony kadry akademickiej i administracyjnej, dostępność systemów informatycznych, w tym wykorzystywanych w procesie dydaktycznym, wsparcie w wejściu na rynek pracy czy wdrażanie zmian na podstawie wyników ankiet przeprowadzanych wśród studentów. Uczelnia również wyrównuje szanse i nagradza studentów wybitnych poprzez system stypendialny i konkursy, a także możliwość studiowania według indywidualnej organizacji studiów. Jednostka wspiera proces umiędzynarodowienia i mobilności studentów. Podejmowane działania na rzecz wsparcia studentów w procesie uczenia się mają charakter stały, jednak nie zawsze są zgodne z potrzebami wynikającymi z realizacji programu studiów na ocenianym kierunku.

Uczelnia uwzględnia różnorodne formy wsparcia studentów. Nauczyciele akademicy dostępni są dla studentów poza godzinami zajęć w ramach konsultacji, które mogą być również prowadzone w formie online. Główne kompetencje w zakresie rozpatrywania spraw studenckich posiada Prorektor ds. studenckich i jakości kształcenia UZ, a także Dziekan Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych. Podejmują oni decyzje dot. przyznania indywidualnej organizacji studiów, przenoszeniu zajęć zrealizowanych na innej uczelni lub innym kierunku studiów, czy udzieleniu urlopu zgodnie z Regulaminem Studiów, a także rozpatrują wnioski o traktowanie zgodnie z deklarowaną tożsamością płciową i odpowiadają na wnioski i skargi składane przez studentów. Ważną rolę pełnią również opiekunowie roku, którzy odpowiedzialni są za przekazywanie najważniejszych informacji studentom, pomagają w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych, a także prowadzą spotkanie informacyjne dla studentów przyjętych na pierwszy rok studiów. Studentom pomagają również pracownicy administracyjni, w szczególności Biuro Obsługi Studenta (BOS), Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnościami, Centrum Równości Dostępności i Wsparcia. BOS jest otwarte pięć razy w tygodniu, w tym w sobotę, aby bezproblemowo z pomocy Biura mogli korzystać również studenci studiów niestacjonarnych. Wsparcie kadry administracyjnej jest kompleksowe i odpowiada potrzebom studentów.

Uczelnia w programie studiów dla kierunku przewidziała realizację przedmiotów poza jej terenem, jak przedmioty *obóz zimowy* i *wycieczka studyjna*. Jednostka nie zapewnia jednak wsparcia organizacyjnego studentom w zakresie realizacji wyżej wskazanych zajęć, gdyż zobowiązani są oni do pokrycia pełnych kosztów wyjazdu, za wyjątkiem kosztów transportu, który zapewnia Uczelnia. Student musi pokryć koszt zakwaterowania, wyżywienia, karnetu na stok w przypadku obozu zimowego/wstępu do miejsc realizacji zajęć w przypadku wycieczki studyjnej, wypożyczenia specjalistycznego sprzętu. Studenci zobowiązani są również do pokrycia kosztów udziału w tych

zajęciach nauczycielom akademickim, którzy te zajęcia prowadzą. Zaleca się podjęcie działań zmierzających do takiej organizacji przedmiotów obowiązkowych objętych programem studiów, aby studenci nie ponosili kosztów uczestnictwa w tych zajęciach.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do platform i oprogramowania informatycznego poprawiających komunikację z prowadzącymi zajęcia i ułatwiających proces studiowania. Platformy jak Moodle i Google Classroom są wykorzystywane do wspomagania prowadzenia zajęć i służą do komunikacji z nauczycielami akademickimi, np. poprzez możliwość zamieszczania za ich pośrednictwem materiałów dydaktycznych. Dodatkowo studenci wykorzystują systemy takie jak Revas i Merlin X w trakcie zajęć dydaktycznych, które przygotowują ich w praktyce do prowadzenia działalności zawodowej w obszarze rynku pracy związanego z kierunkiem turystyka i rekreacja. Studenci przed rozpoczęciem korzystania z systemów informatycznych są przeszkalani z ich obsługi na wystarczającym poziomie, gwarantującym skuteczne korzystanie z tych systemów.

Wsparcie w wejściu na rynek pracy realizowane jest głównie poprzez działalność Biura Karier. Biuro oferuje różnorodne wsparcie dla studentów i absolwentów. Studenci za jego pośrednictwem mają możliwość otrzymania wsparcia przy tworzeniu CV, oceny CV przez doradców zawodowych, automatycznego łączenia CV z pracodawcami za pomocą dedykowanego systemu, pomocy w znalezieniu miejsca odbywania praktyk zawodowych. Biuro organizuje także liczne szkolenia i warsztaty, takie jak zakładanie własnego biznesu, profesjonalny wizerunek na LinkedIn, skuteczna autoprezentacja, biznesplan idealny czy prowadzenie działalności nierejestrowanej. Cyklicznym działaniem Biura jest także organizacja targów pracy, które są pomostem łączącym studentów z otoczeniem pracodawców, których na ostatniej edycji było 54, w tym przedstawiciele branży turystycznej i rekreacyjnej. Na Uczelni studenci kierunku mają również możliwość ukończenia kursów na wychowawcę wypoczynku i pilota wycieczek, co poprzez nabycie dodatkowych kwalifikacji zwiększa ich atrakcyjność na rynku pracy. Przedsiębiorczość studentów wspiera Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii, które organizuje szkolenia z prowadzenia działalności gospodarczej czy rozwijania start-upów. Dodatkowo w ramach konkursu Klakson – Impuls do Innowacji, studenckie koła naukowe mogły pozyskać nawet 50 tysięcy złotych na rozwój innowacyjnych pomysłów.

Uczelnia zapewnia systemowe wsparcie dla studentów, w tym studentów wybitnych w ramach systemu stypendialnego. Studenci mogą starać się o przyznanie stypendium rektora, socjalnego, dla osób niepełnosprawnych, a także zapomogi zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie świadczeń. Wyróżniający się studenci mogą także wnioskować o przyznanie stypendium z własnego funduszu stypendialnego Uczelni, a także o stypendium ministra. Uczelnia stosuje również pozamaterialne sposoby motywowania studentów do osiągania wysokich wyników w nauce. Obejmuje to przede wszystkim możliwość studiowania według indywidualnej organizacji studiów, a także wyróżnienie na forum Uczelni, gdyż np. najlepsi absolwenci mają możliwość ubiegać się o przyznanie tytułu Absolwenta Extra, którego celem jest promocja najlepszych i najaktywniejszych absolwentów. Jednostka zapewnia studentom możliwość uczestniczenia w różnorodnych aktywnościach dodatkowych. Aktywnie działa Akademicki Związek Sportowy UZ, który oferuje studentom 31 różnych sekcji sportowych do wyboru. Studenci uzdolnieni artystycznie mogą z kolei zaangażować się w Chór Akademicki. Przy Uczelni działa również duszpasterstwo akademickie, a zainteresowani studenci mają możliwość odbycia szkolenia wojskowego w Legii Akademickiej. Udział w działalności organizacyjnej jest możliwy dzięki działaniu na rzecz Uczelnianego Samorządu Studentów. Studenckie Koło Naukowe Turystyki angażuje studentów w działalność naukową, która przekłada się na regularne publikacje i udział studentów ocenianego kierunku w konferencjach naukowych.

Wsparcie, które oferuje Jednostka jest dostosowane do indywidualnych potrzeb studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami. Pełnomocnik Rektora ds. osób z niepełnosprawnościami jest odpowiedzialny za współpracę i wsparcie osób potrzebujących, przekazywanie im informacji bieżących o możliwych formach wsparcia, a także usuwanie barier architektonicznych. Studenci z niepełnosprawnościami mogą starać się o przyznanie indywidualnej organizacji studiów, w ramach której mają możliwość częściowego zwolnienia z obowiązku uczęszczania na zajęcia dydaktyczne (z przyczyn zdrowotnych i związanych ze stopniem niepełnosprawności), bez zmniejszenia wymagań co do poziomu wiedzy. Istnieje także możliwość zmiany formy zaliczenia z pisemnej na ustną i na odwrót, zwiększenia czasu trwania zaliczeń lub egzaminów lub korzystania z pomocy asystenta. Na rzecz studentów z niepełnosprawnościami może działać także każdy student, który taką chęć wyrazi, poprzez angażowanie się w Radzie Studentów Niepełnosprawnych. Także domy studenckie wyposażone są w specjalne pokoje, dostosowane do potrzeb korzystających z nich studentów z niepełnosprawnościami.

Wszyscy studenci a także pracownicy Uczelni mogą skorzystać z darmowej pomocy psychologa, socjoterapeuty, logopedy czy terapeuty uzależnień, która oferowana jest przez Centrum Równości, Dostępności i Wsparcia. Centrum, razem z Pełnomocnikiem ds. równego traktowania, odpowiedzialne jest za realizację procedury przeprowadzania wniosku o traktowanie zgodnie z deklarowaną tożsamością płciową. Wniosek dotyczy prośby o umieszczenie preferowanej formy kontaktu w systemie obiegu dokumentacji wewnętrznej. Pełnomocnik przeciwdziała wszelkim formom dyskryminacji i nietolerancji.

Sposób składania skarg i wniosków jest jasny i zrozumiały, obejmujący drogę formalną i nieformalną postępowania. Na Uczelni funkcjonują procedury, np. Regulamin przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji. Dodatkowo wsparcia może udzielać Pełnomocnik ds. równego traktowania i Pełnomocnik ds. dostępności. Podania i skargi można składać za pośrednictwem Dziekana, Prorektora ds. studenckich lub Rektora. W ramach nieformalnego sposobu zgłaszania problemów i sytuacji konfliktowych studenci mogą zwrócić się o pomoc do opiekuna roku. Osoby studiujące są przygotowane do funkcjonowania na uczelni w sposób bezpieczny. Organizowane jest obowiązkowe szkolenie z zakresu BHP dla studentów rozpoczynających naukę na pierwszym roku studiów. Oprócz tego, nauczyciele akademicki organizują szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy przed dopuszczeniem studentów do zajęć w warsztatach, laboratoriach i pracowniach specjalistycznych.

Na Uczelni aktywnie działa Samorząd Studencki, którego organem uchwałodawczym jest Parlament Studencki UZ. Samorząd otrzymuje od Uczelni wsparcie materialne i organizacyjne, pozwalające wykonywać zadania w sposób efektywny i komfortowy. Samorząd realizuje liczne wydarzenia kulturowe i integracyjne jak Bachanalia, COOLturalny Student czy Gala Laur Naukowca. Przedstawiciele studentów są obecni w organach Uczelni, komisjach uczelnianych i wydziałowych. Samorząd Studencki ma również za zadanie uzgodnić treść Regulaminu Studiów z Senatem Uczelni. W trakcie wizytacji stwierdzono, iż obecnie obowiązujący Regulamin Studiów został zmieniony przez Senat Uczelni i wprowadzony w życie w sposób naruszający postanowienia art. 75 ust. 2-5 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdyż nie zachowano terminu uchwalenia zmian w Regulaminie Studiów co najmniej 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego. Nie przedstawiono również dokumentacji potwierdzającej, iż Samorząd Studencki doszedł do porozumienia z Senatem Uczelni w sprawie treści Regulaminu w terminie 3 miesięcy od jego uchwalenia przez Senat. Tym samym zaleca się wprowadzenie Regulaminu Studiów w sposób spełniający postanowienia art. 75 ust. 2-5 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Studenci mają możliwość oceny wsparcia oferowanego przez Uczelnię za pomocą ankiet studenckich. Nowoprzyjęci studenci wypełniają ankietę badającą między innymi ich oczekiwania co do wybranego kierunku studiów, a także co zdecydowało o wyborze właśnie jego. Ważną rolę pełni również ankietą dla studentów trzeciego roku studiów. Studenci mają możliwość oceny: oferty zajęć do wyboru; poziomu nauczania języka obcego; obsługi systemów informatycznych; przygotowania do wejścia na rynek pracy. Uwagi zgłoszone przez studentów wykorzystywane są w działaniach doskonalących i tak zmieniono program studiów w zakresie wprowadzenia nowych atrakcyjnych przedmiotów, zmieniono formę realizacji niektórych przedmiotów z wykładów na ćwiczenia w związku z ich praktycznym wymiarem, czy udoskonalono sekwencyjność przedmiotów w planie studiów. Studenci ocenianego kierunku wypełniają również ankietę zadowolenia z warunków studiowania, gdzie oceniają dostęp do infrastruktury i systemów informatycznych, wyposażenie sal, obsługę administracyjną, wyposażenie i działalność biblioteki, dostępności informacji czy umiędzynarodowienia. Raz w roku studenci mają też możliwość dokonania oceny nauczycieli prowadzących zajęcia w akcji „Oceń Belfra”. Wyniki ankiet studenckich udostępniane są publicznie i wykorzystywane w działaniach naprawczych i doskonalących.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

System wsparcia oferowany przez Uczelnię przybiera różnorodne formy i odpowiada na indywidualne potrzeby studentów. Szczególną troską objęte są osoby z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami. Wspierane są różne rodzaje aktywności dodatkowej studentów, którzy również są odpowiednio motywowani do osiągania wysokich wyników w nauce. Uczelnia wyrównuje szanse i nagradza studentów wybitnych poprzez system stypendialny. Studenci mogą liczyć na pomoc ze strony nauczycieli akademickich i kadry administracyjnej. Studenci są odpowiednio przygotowani do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach rynku pracy właściwych dla kierunku poprzez działalność Biura Karier i Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii. System składania skarg i wniosków jest jasny i czytelny, zawierający zarówno ścieżkę formalną jak i nieformalną. Studenci mają realny wpływ na kształt programu studiów, gdyż ich zdanie wyrażane w postaci ankiet studenckich lub przekazywane za pośrednictwem Samorządu Studenckiego jest brane pod uwagę i wprowadzane są zmiany zgłoszone przez studentów. Wsparcie udzielane studentom podlega systematycznym przeglądom prowadzonych z udziałem studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

W trakcie wizytacji stwierdzono jednak następujące nieprawidłowości:

1. W trakcie realizacji obowiązkowych przedmiotów terenowych przewidzianych programem studiów, studenci są zobowiązani do pokrycia kosztów uczestnictwa w tych zajęciach, jak np. nocleg, wyżywienie, wstęp do obiektów turystycznych czy sportowych, wyposażenie w niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy, opłaty za opiekę dydaktyczną prowadzącego zajęcia.

2. Obowiązujący Regulamin Studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim wprowadzony został z naruszeniem art. 75 ust. 2-5 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdyż nie zachowano terminu uchwalenia zmian w Regulaminie Studiów co najmniej 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego, a także nie przedstawiono dokumentacji potwierdzającej uzgodnienia z Samorządem Studenckim treści regulaminu w terminie 3 miesięcy od jego uchwalenia przez Senat.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

Zalecenia

1. Zaleca się wprowadzenie organizacji przedmiotów realizowanych poza terenem Uczelni w taki sposób, aby studenci nie ponosili kosztów uczestnictwa w tych zajęciach.
2. Zaleca się zapewnienie odpowiedniej roli Samorządowi Studenckiemu w zakresie procedury zatwierdzania Regulaminu Studiów, zgodnie z art. 75 ust. 2-5 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Aktualne informacje dotyczące kierunku turystyka i rekreacja, prowadzonego przez Uniwersytet Zielonogórski są powszechnie dostępne i przedstawione przede wszystkim na stronie internetowej. Informacje przedstawione są w sposób umożliwiający dostęp do nich bez względu na używane oprogramowanie czy sprzęt. Strona internetowa jest dobrze dostosowana do korzystania z niej przez osoby ze specjalnymi potrzebami. Istnieje możliwość zwiększenia lub zmniejszenia rozmiaru czcionki, a także zmiany kontrastu. Zapewniona jest także pełna funkcjonalność strony w języku angielskim, co umożliwia potencjalnym kandydatom zza granicy zapoznanie się z ofertą studiów. Dodatkowo bieżące informacje przekazywane są poprzez media społecznościowe, takie jak portale Facebook i Instagram, z których chętnie korzystają studenci i kandydaci.

Kandydaci i studenci dzięki programowi studiów opublikowanemu na stronie internetowej i w systemie SyllabUZ mogą uzyskać informację o:

- uzyskanych efektach uczenia się po zakończeniu cyklu kształcenia;
- sylwetce absolwenta i tytułach zawodowych, jakie mogą zdobyć po ukończeniu studiów;
- wymiarze godzinowym praktyk zawodowych i warunkach ich realizacji;
- warunkach realizacji programu studiów;
- planie zajęć;
- sylabusach;

- zasadach dyplomowania;
- harmonogramie rekrutacji i wymaganych dokumentach;
- przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych;
- sposobach weryfikacji i oceniania efektów uczenia się.

W ramach strony internetowej funkcjonuje wiele mniejszych podstron, gdzie przekazywane są informacje dot. warunków studiowania, zasad rekrutacji, oferowanych form wsparcia, jakości kształcenia, pomocy materialnej, programów mobilności międzynarodowej, Biura Karier czy możliwościach zatrudnienia absolwentów kierunku.

W trakcie wizytacji ZO stwierdził, iż część informacji przekazywana jest w sposób niepełny lub mało zrozumiały. Kandydaci na etapie rekrutacji nie są powiadamiani o wymaganiach czasowych i finansowych związanych z realizacją przewidzianych w programie studiów zajęć terenowych, realizowanych poza obiektami Uczelni. Od studentów oczekuje się pokrycia kosztów noclegu, wyżywienia, wstępu do obiektów turystycznych czy sportowych, wyposażenia w niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy, czy nawet pokrycia kosztów uczestnictwa w takich zajęciach nauczycielowi akademickiemu, który sprawuje opiekę nad realizacją przedmiotu. Studenci podczas spotkania z ZO zgłosili ten fakt jako rzecz, o której nie wiedzieli w momencie rekrutacji i podejmowania decyzji o wyborze kierunku studiów. W zakresie zrozumiałości informacji, na Uczelni funkcjonuje w mało zrozumiały sposób przedstawianie semestralnego planu zajęć, gdyż można z niego odczytać, że kilka zajęć odbywa się w tym samym czasie i są prowadzone przez jednego prowadzącego. Dla osoby niezaznajomionej z systemem odczytywania planu zajęć w sposób zrozumiały, może powodować to mylne wrażenie w zakresie realnego tygodniowego obciążenia godzinami zajęć prowadzonymi przez nauczycieli akademickich.

Uczelnia prowadzi monitorowanie aktualności, rzetelności i zrozumiałości informacji o studiach. Studenci wypełniają ankietę zadowolenia z warunków studiowania, której składową częścią jest ocena dostępności i aktualności informacji udostępnianych publicznie. Również Wydziałowa Rada Programowa dla kierunku turystyka i rekreacja realizuje zadanie oceny przeglądu publicznego dostępu do informacji w odniesieniu do programu studiów i jego realizacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia za pomocą różnych kanałów przekazu, a w szczególności strony internetowej, zapewnia dostęp do aktualnych informacji dotyczących programu studiów i szczegółów procesu kształcenia. Zapewniony jest powszechny dostęp do informacji, a sposób odbioru dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób anglojęzycznych. Kandydaci mogą pozyskać szerokie, lecz niepełne informacje dotyczące warunków rekrutacji i późniejszej realizacji procesu kształcenia. Zakres

i aktualność informacji jest poddawana regularnym przeglądom, realizowanym poprzez ankietyzację studentów i działalność Wydziałowej Rady Programowej dla kierunku turystyka i rekreacja.

W trakcie wizytacji stwierdzono jednak następujące nieprawidłowości:

1. Kandydaci na etapie rekrutacji nie są informowani o wymaganiach czasowych i finansowych związanych z realizacją przewidzianych w programie studiów obowiązkowych zajęć terenowych, realizowanych poza obiektami Uczelni. Od studentów oczekuje się pokrycia kosztów noclegu, wyżywienia, wstępu do obiektów turystycznych czy sportowych, wyposażenia w niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy, czy nawet pokrycia kosztów uczestnictwa w takich zajęciach nauczycielowi akademickiemu, który sprawuje opiekę nad realizacją przedmiotu. Studenci podczas spotkania z ZO zgłosili ten fakt jako rzecz, o której nie wiedzieli w momencie rekrutacji.
2. Sposób przedstawienia informacji o planie zajęć jest mało zrozumiały dla interesariusza zewnętrznego, niezaznajomionego z kluczem odczytywania informacji przedstawionych przez Uczelnię. Z planu może odczytać, iż kilka zajęć realizowanych jest w tym samym czasie przy udziale tego samego nauczyciela akademickiego, co powoduje brak zrozumienia w zakresie realnego tygodniowego obciążenia godzinami zajęć dla studenta.
3. Sposób monitorowania wielopłaszczyznowości i zrozumiałości informacji udostępnionych publicznie jest niewystarczająco kompleksowy, gdyż w ramach swojego funkcjonowania nie pozyskał od interesariuszy informacji o nieprawidłowościach opisanych powyżej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

Zalecenia

1. Zaleca się udostępnienie kandydatom na etapie rekrutacji informacji o obciążeniach finansowych i czasowych wiązanych z realizacją przewidzianych w programie studiów obowiązkowych zajęć terenowych, realizowanych poza obiektami Uczelni.
2. Zaleca się poprawę czytelności sposobu przedstawienia informacji o planie zajęć, aby rozwiązanie uwzględniało uzgodnienie ze studentami i interesariuszami zewnętrznymi sposób prezentacji i zakres przedstawianych informacji.
3. Zaleca się podjęcie działań naprawczych w zakresie funkcjonowania procedur monitorowania kompleksowości i zrozumiałości informacji udostępnianych publicznie, których nieprawidłowe działanie było podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Polityka jakości w Uniwersytecie Zielonogórskim realizowana jest według zasad określonych w Uczelnianym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK), przyjętym Uchwałą Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego nr 348 z dnia 24 listopada 2021 r. (po modyfikacjach wcześniejszych dokumentów w tym zakresie) oraz w oparciu o Zarządzenie nr 56 Rektora UZ z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie dokumentów i procedur USZJK. Nadzór nad funkcjonowaniem USZJK na poziomie Uczelni sprawuje prorektor właściwy ds. kształcenia, a na poziomie wydziału – dziekan. W Uczelni powołano także pełnomocników Rektora ds. jakości kształcenia i ds. ewaluacji jakości kształcenia. Do realizacji zadań i procedur określonych w USZJK powołane zostały: Uczelniany Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia, Wydziałowe Rady ds. Kształcenia (WRdSK), a na poziomie kierunków - Wydziałowe Rady Programowe ds. kierunków (WRP) studiów. Bezpośredni nadzór merytoryczny i organizacyjny nad ocenianym kierunkiem sprawuje Wydziałowa Rada Programowa ds. kierunku turystyka i rekreacja. Zakres zadań poszczególnych gremiów został określony w cytowanych dokumentach.

Zatwierdzanie programu studiów oraz wprowadzanie zmian w programach dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o zasady ustalone w Uchwale nr 86 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 16 grudnia 2020 roku w sprawie wytycznych dotyczących tworzenia studiów oraz projektowania i uchwalania programów studiów dla kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w Uniwersytecie Zielonogórskim. Procedura wprowadzania zmian w programie studiów obejmuje etap przedstawiania propozycji zmian przez Wydziałową Radę Programową ds. kierunku turystyka i rekreacja, która następnie jest opiniowana przez Wydziałową Radę ds. Kształcenia i Samorząd Studencki. Odpowiednia uchwała WRdSK w tej sprawie jest przedkładana Uczelnianej Radzie, a kolejny etap po pozytywnym zaopiniowaniu proponowanych zmian to decyzja Senatu Uczelni w postaci uchwały. Propozycje zmian mogą zgłaszać zarówno interesariusze wewnętrzni, tj. nauczyciele akademicki oraz studenci, m.in. przez swoich przedstawicieli w Wydziałowej Radzie Programowej ds. Kierunku turystyka i rekreacja (WRP) lub bezpośrednio członkom tej Rady. Ponadto nauczyciele akademicki mogą wprowadzać zmiany w programach studiów w ramach corocznych przeglądów sylabusów. Zakres wprowadzanych zmian dotyczyć może wykazu literatury oraz szczegółowych zasad weryfikacji czy metod dydaktycznych. Zmiany w treściach kształcenia mogą być wprowadzane jedynie z wykorzystaniem drogi formalnej zatwierdzania programu studiów, kończącej się w ostateczną decyzją Senatu. Po akceptacji proponowanych zmian nowa wersja sylabusu jest zapisywana w systemie informatycznym SylabUZ. Propozycje zmian w programie studiów mogą być zgłaszane również przez interesariuszy zewnętrznych, różnymi drogami, np. w sposób mniej sformalizowany w kontaktach bezpośrednich podczas warsztatów czy wizyt studyjnych, ale także poprzez ankiety pracodawców przyjmujących studentów na praktyki zawodowe w procedurze oceny programu praktyk. W harmonogramie procedury wskazano miesiąc kwiecień jako ostateczny termin zatwierdzenia zmian w programach studiów przed nowym cyklem kształcenia. Podczas wizytacji Uczelnia szczegółowo przedstawiła procedurę na przykładzie wprowadzonych zmian w programie studiów na ocenianym kierunku, zakończonych Uchwałą Senatu Nr 1026 z dnia 28 lutego 2024 r.

W realizacji programu studiów są uwzględniane innowacje dydaktyczne, np. w postaci nowoczesnych metod kształcenia, a także wykorzystuje się współczesne specjalistyczne oprogramowanie komputerowe, jak również dostęp do technologii przekazu multimedialnego oraz kształcenia zdalnego, co zostało szczegółowo omówione w kryterium 2.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów, z zastrzeżeniem dotyczącym niepełnej informacji o warunkach studiów związanych z kosztami licznych zajęć terenowych, co zostało szczegółowo omówione w kryterium 3.

Systematyczna ocena programu studiów należy do zadań Wydziałowej Rady ds. Kształcenia (WRdSK) oraz Wydziałowej Rady Programowej dla kierunku turystyka i rekreacja (WRP) – ich zadania w tym zakresie zostały szczegółowo przedstawione w raporcie samooceny (w odwołaniu do formalnych dokumentów, np. zadania Wydziałowej Rady do spraw Kształcenia reguluje par. 49 i 50 Statutu UZ). Zadania tych dwóch gremiów obejmują szereg działań monitorujących niemal wszystkie elementy programu studiów, a podsumowanie tych działań zawiera coroczny raport z ewaluacji procesu kształcenia na Wydziale. Z kolei na poziomie ogólnouczelnianym ewaluację jakości kształcenia na wszystkich kierunkach studiów podsumowują raporty USZJK z ewaluacji procesu kształcenia w UZ oraz raport z funkcjonowania USZJK, opracowywane po każdym zakończonym roku akademickim.

Pomimo szczegółowo opracowanej struktury działań monitorujących program studiów, będących w kompetencjach wymienionych gremiów, należy stwierdzić, że w przedstawionych raportach z ewaluacji brakuje wyników ewaluacji programu studiów na ocenianym kierunku *turystyka i rekreacja*. Podczas wizytacji Uczelnia przyznała, że *„Obecnie nie dysponujemy odrębnymi raportami z ewaluacji programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja w zakresie efektów uczenia się, systemu ECTS, treści programowych, metod kształcenia oraz metod weryfikacji i oceny. Zgodnie z harmonogramem działań przyjętym przez Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia, pełna ewaluacja programu kształcenia planowana jest na rok akademicki 2026/2027. W latach wcześniejszych nie sporządzano oddzielnych raportów ewaluacyjnych w tym zakresie, ponieważ jakość kształcenia była systematycznie monitorowana w ramach prac Polskiej Komisji Akredytacyjnej, która prowadziła kontrole w latach 2021, 2023 i 2025”* (źródło: kanał MS Teams, plik: odpowiedzi na dodatkowe pytania do kryt.10). Również nie przedstawiono zapowiadanych w Raporcie samooceny protokołów z posiedzeń i uchwał Wydziałowej Rady ds. Kształcenia, które miałyby dokumentować prowadzone na bieżąco monitorowanie procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Należy więc stwierdzić, że Uczelnia nie prowadzi systematycznych ocen programu studiów na kierunku *turystyka i rekreacja*, obejmujących co najmniej efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, wyników nauczania, wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów.

Pomimo braku systematycznych ocen programu studiów (i wbrew stwierdzeniu w „Raporcie z ewaluacji procesu kształcenia na Wydziale Nauk Biologicznych w roku akademickim 2023/2024”, że *„w roku akademickim 2023/2024, nie była prowadzona okresowa ocena programu studiów na żadnym z prowadzonych kierunków”*), należy jednak stwierdzić, że Uczelnia przeprowadziła doraźnie przegląd programu na ocenianym kierunku, mający na celu wyeliminowanie uchybień i nieprawidłowości stwierdzonych przez PKA podczas akredytacji kierunku w 2023 roku. Świadczy o tym przedstawione zestawienie zmian wprowadzonych w programie po ostatniej wizytacji, zgodnych z zaleceniami sformułowanymi przez ZO PKA, które obejmowały zmiany w punktacji ECTS, w treściach programowych, w harmonogramie zajęć, w metodach weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się, w koncepcji kształcenia i przyporządkowaniu do dyscyplin, w uwzględnieniu w programie studiów potrzeb interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Zmieniony program studiów został zatwierdzony przez Senat Uczelni (Uchwałą Senatu Nr 1026 z dnia 28 lutego 2024 r.) i obowiązuje w nowym cyklu kształcenia od bieżącego roku akademickiego. Tym niemniej brak systematycznych działań monitorujących kompleksowo wszystkie aspekty programu studiów (co należy do zadań wymienionych gremiów, tj. WRdSK i WRP), doprowadziło do wykrycia kolejnych uchybień i nieprawidłowości w realizacji programu studiów oraz w jakości kształcenia na ocenianym kierunku, które zostały opisane w niniejszym raporcie w kryteriach 2,3, 4, 5, 8, 9.

Należy jednak zauważyć, że Uczelnia wypracowała szereg narzędzi i procedur, które służą ocenie różnych aspektów programu studiów i przy większej systematyczności działań monitorujących program, mogłyby służyć do jego doskonalenia. Do takich narzędzi należy zaliczyć przeprowadzane cyklicznie (po każdym semestrze) badania ankietowe wśród studentów, związane z oceną zajęć dydaktycznych (ankieta o dość kontrowersyjnej nazwie „ocień belfra”), a także ankiet związanych z oceną programu studiów wśród studentów III roku oraz ankiet wśród studentów I roku co do oczekiwań związanych ze studiami na wybranym kierunku. Prowadzone są również badania ankietowe studentów dotyczące warunków studiowania oraz ankiet nauczycieli akademickich na temat warunków prowadzenia zajęć, jednak wyniki tych ankiet nie zostały przedstawione w odniesieniu do kierunku *turystyka i rekreacja*. Rekomenduje się skuteczne wykorzystywanie wyników ankiet studenckich i ankiet nauczycieli akademickich do systematycznej oceny warunków studiowania i kształcenia. Wykorzystywanym źródłem informacji w ocenie programu studiów mogą być hospitacje zajęć dydaktycznych, prowadzone w sposób zaplanowany, według określonych procedur, jednak nie przedstawiono wniosków z analizy wyników hospitacji na ocenianym kierunku i sposobów ich wykorzystania.

Uczelnia przedstawiła wyniki monitorowania ocen studentów, ale niestety nie wskazała na sposób ich wykorzystania w procedurach oceny programu studiów. W Uczelni nie są prowadzone analizy kluczowych wskaźników ilościowych postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się, w tym również rozpoznawalnego w szkolnictwie wyższym zjawiska *dropoutu* – nie przedstawiono żadnych wyników analizy takich wskaźników, w szczególności w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów.

W Uczelni wypracowano narzędzia do oceny prac etapowych i dyplomowych w postaci syntetycznych formularzy ankiet, jednak nie wskazano ich wykorzystania w ocenie programu studiów na kierunku *turystyka i rekreacja*. Natomiast stwierdzone przez ZO uchybienia w realizacji prac etapowych i dyplomowych wskazują jednoznacznie na potrzebę monitorowania tych prac i tym samym zakresu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się. Rekomenduje się wykorzystanie wypracowanych narzędzi monitorowania jakości prac etapowych i dyplomowych przez gremia do tego zadania powołane, tj. WRdsK oraz WRK, tak aby skutecznie wyeliminować stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości (opisane szczegółowo w kryterium 3).

Uczelnia poprzez Biuro Karier prowadzi monitoring losów zawodowych absolwentów, jednak udostępnione raporty roczne mają charakter zbiorczy i nie pokazują opinii absolwentów ocenianego kierunku, a zatem nie mogą bezpośrednio wpływać na jakość realizowanego programu studiów. Należy więc rekomendować opracowanie skuteczniejszych procedur monitorowania losów zawodowych absolwentów kierunku *turystyka i rekreacja*.

W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku) – Uczelnia przedstawiła szereg przykładów potwierdzających te działania, w szczególności przykłady wprowadzonych zmian doskonalących program studiów, a wynikających z sugestii i wniosków studentów bądź pracodawców i instytucji współpracujących z Uczelnią. Przykładem może być przeniesienie praktyk zawodowych z semestru zimowego na okres wakacyjny po semestrze letnim, czy zastąpienie zajęć z języka niemieckiego specjalistycznego zajęciami *profesjolekt turystyki*.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a ostatnia dokonana została w ramach wizytacji PKA w roku 2023. Była to ocena pozytywna, ale wydana na okres 2 lat, ze

względu na to, że spośród 10 kryteriów podlegających ocenie następujące zostały spełnione częściowo:

1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się,
2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się,
3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie,
10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów.

W związku ze sformułowanymi zaleceniami Uczelnia podjęła szereg działań doskonalących, m.in. zaktualizowano koncepcję kształcenia i na jej bazie opracowano zmodyfikowany program i plan studiów, zmodyfikowano metody kształcenia tak, aby umożliwiały osiąganie przez studentów efektów uczenia się związanych z kształtowaniem umiejętności praktycznych. Opis zaleceń wraz z oceną ich realizacji zamieszczono w wyznaczonych miejscach niniejszego raportu przy poszczególnych kryteriach. Podczas tegorocznej wizytacji ustalono, że wyniki poprzedniej oceny zostały wykorzystane w doskonaleniu jakości kształcenia i że zalecenia zostały zrealizowane.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się stosowanie procedury wprowadzania zmian w programie studiów nie pozostającej w sprzeczności z rozporządzeniem w sprawie studiów oraz z art.28 ust.1 pkt 11 ustawy	Zatwierdzanie programu studiów oraz wprowadzanie zmian w programach dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o zasady ustalone w Uchwale nr 86 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 16 grudnia 2020 roku, a procedura wprowadzania zmian poza ścieżką formalną obejmuje jedynie te elementy, które nie należą do programu studiów w świetle rozporządzenia w sprawie studiów § 3. 1. (Dz.U. poz. 661 z dnia 18 marca 2021 r.).	Zalecenie zrealizowane
2.	Zaleca się podjęcie skutecznych działań projakościowych zmierzających do usunięcia stwierdzonych podczas wizytacji nieprawidłowości w zakresie oceny standardów	Uczelnia podjęła działania w celu wyeliminowania nieprawidłowości wskazanych w kryteriach 1,2,3 i 10: 1) zmodyfikowano przyporządkowanie kierunku do poszczególnych dyscyplin naukowych, w tym usunięto dyscyplinę nauki o komunikacji	Zalecenie zrealizowane

	jakości kształcenia z kryteriów: 1,2,3	społecznej i mediach, 2) zapewniono zgodność treści programowych z dyscyplinami, do których przyporządkowano kierunek, w taki sposób, że treści programowe związane z uzyskiwaniem kompetencji w zakresie komunikacji społecznej i mediów nie są przyporządkowane do odrębnej dyscypliny; 3) zmodyfikowano metody kształcenia tak, aby umożliwiały osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się związanych z kształtowaniem umiejętności praktycznych, 4) podjęto działania mające na celu wprowadzenia odpowiednich metod weryfikacji efektów uczenia się na poziomie prac etapowych, 5) doprecyzowano kryteria jakościowe, jakie muszą spełniać placówki, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, 6) wprowadzono odpowiednie metody weryfikacji efektów uczenia się na poziomie prac etapowych, zgodne z zaplanowanymi w sylabusach.	
--	--	--	--

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Polityka jakości w Uniwersytecie Zielonogórskim opiera się o zasady określone w Uczelnianym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia. Zostały powołane zespoły osób oraz osoby odpowiedzialne za funkcjonowanie Sytemu, dla których określono w sposób formalny zakres zadań i kompetencji. Została również wypracowana procedura wprowadzania zmian i zatwierdzania programu studiów.

W realizacji programu studiów na kierunku uwzględniane są współczesne techniki i metody dydaktyczne. Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów.

Wypracowano narzędzia ewaluacji programu studiów, w postaci ankiet wśród studentów i nauczycieli akademickich, a także w procedurze hospitacji zajęć – narzędzia te pozwalają na monitorowanie i podejmowanie działań doskonalących realizację programu studiów.

W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział zarówno interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni, a wnioski z tych ocen są wykorzystywane do doskonalenia programu.

Uczelnia nie prowadzi systematycznej oceny programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja, obejmujących co najmniej efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, wyników nauczania, wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów. Brak systematycznych działań monitorujących kompleksowo wszystkie aspekty programu studiów doprowadziło do wykrycia przez ZO PKA kolejnych uchybień i nieprawidłowości w realizacji programu studiów i w jakości kształcenia na ocenianym kierunku, co zostało opisane w niniejszym raporcie w kryteriach 2,3, 4, 5, 8,9.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a ostatnia była przeprowadzona przez PKA w 2023. Wyniki poprzedniej oceny zostały wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku, a zalecenia zostały zrealizowane.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Uczelnia nie prowadzi systematycznych ocen programu studiów na kierunku *turystyka i rekreacja*, obejmujących co najmniej efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, wyniki nauczania, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów.
2. W Uczelni nie są prowadzone analizy kluczowych wskaźników ilościowych postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się – nie przedstawiono żadnych wyników analizy takich wskaźników w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Rekomendacje

1. Rekomenduje się skuteczne wykorzystywanie wyników ankiet studenckich i ankiet nauczycieli akademickich do systematycznej oceny warunków studiowania i kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja.
2. Rekomenduje się wykorzystanie wypracowanych narzędzi monitorowania jakości prac etapowych i dyplomowych przez gremia do tego zadania powołane, tj. WRdsK oraz WRK, tak aby skutecznie wyeliminować stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości związane z tymi pracami i opisane szczegółowo w kryterium 3.
3. Rekomenduje się opracowanie skutecznych procedur monitorowania losów zawodowych absolwentów kierunku turystyka i rekreacja.

Zalecenia

1. Zaleca się prowadzenie systematycznych ocen programu studiów na kierunku turystyka i rekreacja, obejmujących co najmniej efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, wyniki nauczania, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów, co powinno przyczynić się do polepszenia jakości kształcenia na kierunku, w tym także wyeliminowania uchybień i nieprawidłowości stwierdzonych podczas bieżącej oceny programowej PKA.
2. Zaleca się prowadzenie systematycznego monitorowania kluczowych wskaźników ilościowych postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiągnięciu efektów uczenia się, jako istotnego źródła danych i informacji w ocenie realizacji programu studiów.

5. Załączniki: